SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Ööpäevaringset sotsiaalteenust osutavate asutuste toimepidevuse kaardistus 2025

Sisukord

Ööpäevaringset sotsiaalteenust osutavate asutuste toimepidevuse kaardistus 2025 1
Sissejuhatus 3
1. Andmekogumise metoodika ja valim 4
1.1. Eesmärk 4
1.2. Küsimustiku koostamine ja ülesehitus 4
1.3. Andmekogumine 5
1.4 Tulemuste esitamise põhimõtted 5
1.5. Valim 5
1.6. Andmete kasutamine 6
2. Toimepidevuste näitajate võrdlus 2023. ja 2025. aastal 7
3. Tulemuste üle- Eestiline kokkuvõte 7
3.1. Asendushoolduse, erihoolekande ja üldhoolduse keskmised tulemused 8
3.2. Varud 9
3.3. Elutähtsad teenused 10
3.4. Ligipääsetavus 11
3.5. Kriisivalmidus 12
4. Põhja-Eesti 13
4.1. Lastele ööpäevaringse teenust osutavad asutused 13
4.2. Üldhooldusteenus 15
4.3. Erihoolekanne 16
5. Ida-Eesti 18
5.1. Lastele ööpäevaringset teenust osutavad asutused 19
5.2. Üldhooldus 21
5.3. Erihoolekanne 22
6. Lõuna-Eesti 24
6.1. Lastele ööpäevaringset teenust osutavad asutused 25
6.2. Üldhooldus 27
6.3. Erihoolekanne 28
7. Lääne-Eesti 29
7.1. Lastele ööpäevaringset teenust osutavad asutused 30
7.2. Üldhooldus 32
7.3. Erihoolekanne 33
8. Piirkondade kokkuvõte 35
9. Kokkuvõte 36
Viited 38

Sissejuhatus

Ööpäevaringset sotsiaalteenust osutavates asutustest (edaspidi *hoolekandeasutus*) viibib ühiskonna kõige haavatavam sihtgrupp – alaealised, eakad ja erivajadustega inimesed, kelle iseseisev toimetulek on sageli piiratud või puudub sootuks. Nende inimeste turvalisuse tagamine sõltub suuresti asutuste võimest jätkata teenuste osutamist ka keerulistes tingimustes, sh kriisiolukordades. Kriisiolukorraks on mis tahes ulatuslik, ajakriitiline või pikaajaline olukord, mille lahendamine tavapärase juhtimis- ja töökorraldusega ei ole tulemuslik, ning puuduvad vajalikud ressursid ja võimed.

Üha sagenenud kriisid – alates ulatuslikest elektrikatkestustest ja rasketest ilmastikunähtustest kuni kasvavate julgeolekuohtudeni – on toonud esile hoolekandeasutuste haavatavuse. Taolised olukorrad on näidanud, kui oluline on toimepidevuse kohta regulaarselt ülevaate koostamine ning valmiduse tõstmine, et tagada järjepidev ja turvaline teenuse osutamine ja hooldusvajaduste katmine ka võimalike teenuse häirete, sh kriisi tingimustes. Venemaa agressioon Ukrainas on toonud Euroopa riikidele selge teadmise, et geopoliitiline olukord meie piirkonnas on muutuv ja ebakindel. Lisaks sõjalistele ohtudele tuleb arvestada kriisidega, mis võivad häirida elutähtsate teenuste toimimist ja mõjutada ühiskonna igapäevast toimepidevust. Riigikantselei üleriigilises riskipildis (seisuga 27.06.2024) on toodud esile, et Eestis on suurima mõjuga riskid pikaajalised elektrikatkestused, tarneahelate katkestused, loodusõnnetused ja ulatuslikud terviseohud.

Riskide või ohtude realiseerumine hoolekandeasutustes ei ole ainult teoreetiline. Näiteks 2023. aasta detsembris tabas Rõuge valda ulatuslik elektrikatkestus, mis mõjutas ka hooldekodu tööd. 2025. aasta jaanuaris ähvardas Pärnumaal Surju hooldekodu üleujutus, tuues esile vajaduse evakuatsioonivalmiduseks. Lisaks looduslikele riskidele ning elutähtsate teenuste häiretele tuleb arvestada üha sagenevate tarneraskustega. Hoolekandeasutused sõltuvad igapäevaselt toidu, ravimite, vee ja kütuse olemasolust ning nende tarnete katkemine võib kiiresti mõjutada inimeste heaolu ja elutähtsate teenuste järjepidevust. Ravimite tarneraskused on Eestis süvenevalt esile kerkinud – 2023. aastal anti teada ligi 450 tarnehäirest, mis ulatusid elutähtsate ravimite, nagu palavikualandajad ja antibiootikumid, puudumiseni apteekides. (Rudi, 2023)

Samuti ei ole enam haruldane, et tuleb arvestada joogivee kvaliteedi riskidega – näiteks 2023. aasta veereostus Saaremaal. (Muld, 2023) Veelgi hiljutisem Tartu ümbruse kraaniveereostuse on pannud tegevuskohti läbi mõtestama veevarustusega seonduvad alternatiivid. (Saluorg, 2025)

Majandustegevuse registri andmetel (01.01.2025 seisuga) on Eestis 534 ööpäevaringset hoolekandeasutuse tegevuskohta. Sotsiaalkindlustusamet viis 2023. aastal läbi üleriigilise kaardistuse, mille käigus hinnati 348 ööpäevaringset hoolekandeasutust, et saada ülevaade nende toimepidevusest ja valmisolekust kriisiolukordadeks. 2025. aasta ülevaade jätkab alustatud suunda, hõlmates juba 442 teenuse osutamise tegevuskohta ning keskendudes süsteemsemalt riskide mõistmisele, asutuste eneseanalüüsi toetamisele ja kriisivalmiduse tõstmisele. Selline järjepidev lähenemine aitab tugevdada hoolekandeasutuste suutlikkust tagada teenuse järjepidevus ja klientide turvalisus ka kriisiolukordades.

Analüüs esimene peatükk tutvustab kasutatud metoodikat ja andmekogumise põhimõtteid. Seejärel esitame üle-eestilise vaate, mis sisaldab eraldi analüüsi erihoolekande**,** üldhoolduse ja lasteasutuste vastustest koos vastavate järeldustega**.** Pärast seda toome välja piirkondliku ülevaate (Põhi, Ida, Lõuna, Lääs), et näidata piirkondadevahelisi erisusi ja tugevusi asutuste enesehindamise tulemuste põhjal. Käesoleva analüüsi on koostanud Sotsiaalkindlustusamet (SKA) vastavalt asutustele edastatud küsimuste vastustele. Kui analüüsi või metoodika kohta on täpsustavaid küsimusi, siis palume need edastada info@sotsiaalkindlustusamet.ee.

1. Andmekogumise metoodika ja valim

1.1. Eesmärk

Kaardistuse eesmärk oli saada ülevaade ööpäevaringsete hoolekandeteenuste – sh üldhooldusteenuse, erihoolekandeteenuse, asendushooldusteenuse ja turvakoduteenuse – toimepidevusest ning võimekusest jätkata teenuse pakkumist kriisiolukorras.

Sotsiaalkindlustusameti eesmärk on analüüsi abil:

- saada ülevaade valdkondlikest tugevustest ja nõrkustest,
- anda teenuse osutajatele, kohalikele omavalitsustele (KOV), Päästeametile ja Sotsiaalministeeriumile infot hoolekandeasutuste toimepidevuse taseme kohta (eeldusel, et asutus lubas oma andmeid jagada),
- tõsta koostöös teenuseosutaja ja asukohajärgse KOViga toimepidevuse võimekust,
- suunata kriisiolukorras ressursse vastavalt vajadusele, tuginedes analüüsis välja toodud kitsaskohtadele ja vajadustele.

Sotsiaalkindlustusameti soov on toetada valdkondlikku kriisivalmidust, tugevdada asutuste koostöövõrgustikku ning võimaldada operatiivset reageerimist olukordades, kus teenuse jätkamine ja/või teenusesaajate elu ja tervis on ohus.

1.2. Küsimustiku koostamine ja ülesehitus

Küsimustiku (Lisa 1) koostasid Sotsiaalkindlustusameti sotsiaalhoolekande toimepidevuse osakonna töötajad ja Sotsiaalkindlustusameti kriisijuht.

Küsimustik koosnes 59 küsimusest, sh:

- üldandmed asutuse ja tegevuskoha kohta,
- valikvastustega küsimused (kvantitatiivseks analüüsiks),
- lahtised küsimused (asutuse kogemuste, kitsaskohtade ja vajaduste kirjeldamiseks).

Küsimustik oli jaotatud nelja teemaplokki: varud, elutähtsad teenused, ligipääsetavus ja kriisivalmidus. Kogutulemustes moodustasid varude, elutähtsate teenuste ja kriisivalmiduse kategooriad igaüks 30% koguskoorist, ligipääsetavuse kategooria andis 10%. Kategooriate summana kujunes asutuse üldskoor, mille alusel määrati toimepidevuse tase: 1–49 % – ei ole toimepidev; 50–74 % – osaliselt toimepidev; 75–100 % – toimepidev. Toimepidevuse analüüsi aluseks on kolmeastmeline hindamisskaala:

- **Toimepidev** – asutusel on olemas kõik vajalikud ressursid ja korralduslikud meetmed, et jätkata teenuse osutamist ka kriisiolukorras.
- **Osaliselt toimepidev** – asutusel on olemas osa vajalikest meetmetest, kuid esinevad kitsaskohad, mis võivad takistada teenuse järjepidevust.
- **Ei ole toimepidev** – asutusel puuduvad kriitilised ressursid või tegevusplaanid, mistõttu ei ole võimalik tagada teenuse toimimist kriisiolukorras.

Andmete tõlgendamisel ja koondamisel kasutatakse hindamiskriteeriume, mis põhinevad eraldi koostatud toimepidevuse ja riskijuhtimise hindamismaatriksil (Lisa 2).

1.3. Andmekogumine

Küsimustik saadeti hoolekandeasutustele e-kirja teel, kasutades Majandustegevuse registrist (MTR) saadud kontaktandmeid. Küsimustikule vastamine oli vabatahtlik ning põhines asutuste enesehinnangulise teabe esitamisel. Vastuseid koguti perioodil 17.–31. märts 2025, andmekorjet pikendati kuni 17. juulini 2025, et tagada võimalikult suur hõlmatus asutuste seas, kes tagavad ööpäevaringseid teenuseid alaealistele. Vastused koguti LimeSurvey küsitlusplatvormi kaudu.

Sotsiaalkindlustusamet ei andnud hoolekandeasutustele hinnanguid nende toimepidevuse taseme kohta, vaid koostas ülevaate asutuste esitatud enesehinnangulisest teabest. Andmeid, mille edastamiseks andsid teenuseosutajad nõusoleku, jagatakse tegevuskoha asukohajärgse kohaliku omavalitsusega, et toetada piirkondlikku kriisivalmidust ja koostööd toimepidevuse parandamisel.

1.4 Tulemuste esitamise põhimõtted

Käesolevas analüüsis kasutatakse kahte erinevat lähenemist vastuste kirjeldamiseks, sõltuvalt küsimuse tüübist.

A) Mitmevalikulised küsimused.

Küsimuste puhul, mille vastusevariantidel oli erinev kaal (100%, 50% või 0%), esitatakse tulemused **keskmise näitajana**. Keskmine peegeldab vastajate üldist valmiduse taset skaalal 0%–100% ning võimaldab võrrelda erinevate tegevuskohtade vastuseid ühtsel alusel. Näiteks küsimusele „Kas asutusel on koostöö KOViga KOV kriisiplaanide vaatest?“ puhul kasutati kolme vastusevarianti, millest igaühele oli määratud konkreetne väärtus.

- Ei, koostöö selles osas puudub (0%)- mittetoimepidev
- Jah, oleme teadlikud KOV kriisiplaanidest (50%)- osaliselt toimepidev
- Jah, oleme olnud kaasatud kriisiplaanide väljatöötamisse (100%)- toimepidev

B) Kahevalikulised küsimused.

Küsimuste puhul, kus vastajatel oli võimalik saada ainult täispunktid (100%) või null punkti (0%), esitatakse tulemused **osakaaludena** (nt „X% tegevuskohtadest”). Sellistel juhtudel ei kasutata keskmist, kuna vastusevariandid ei olnud kaalutud ning näitaja väljendab vastajate jaatavate vastuste osakaalu. Näiteks küsimus: „Kas tegevuskohal on olemas alternatiivne lahendus andmeside katkemise korral?“

- Jah (100%)- toimepidev
- Ei ole (0%)- mitte toimepidev

Kõik kasutatud punktiväärtused ja hindamisloogika on välja toodud Lisas 2.

1.5. Valim

Ülevaate koostamisel osales kokku **212 asutust,** millel oli ühtekokku **442 tegevuskohta**. See tähendab, et ühel asutusel võib olla mitu tegevuskohta. **Asutusi hinnati tegevuskohtade,** mitte

asutuse kui terviku kaupa – seega võis ühe asutuse eri tegevuskohtade hinnang erineda. Meile vastasid erinevate piirkondade hoolekandeasutused üle Eesti. Põhja-Eesti piirkonnast (Harjumaa ja Tallinn) vastas kokku 86 tegevuskohta, Ida-Eesti piirkonnast (Lääne-Virumaa ja Ida-Virumaa) 85 tegevuskohta, Lõuna-Eesti piirkonnast (Jõgeva-, Tartu-, Põlva-, Viljandi-, Võru- ja Valgamaa) 168 tegevuskohta ning Lääne-Eesti piirkonnast (Hiiu-, Saare-, Lääne-, Pärnu-, Järva- ja Raplamaa) 103 tegevuskohta.

Tegevuskohad jagunesid osutatavate teenuste põhjal järgmiselt (vt joonis 1):

- 202 üldhooldusteenust osutavat tegevuskohta
- 138 ööpäevaringse erihoolekandeteenuse tegevuskohta
- 102 asendushooldusteenuse tegevuskohta

Juhul kui asutus osutas korraga mitut ööpäevaringset teenust (nt üldhooldust ja erihoolekannet), siis analüüsis arvestati seda asutust teenuse kategoorias, mis on tema põhitegevus ehk kus teenuse maht ja osakaal on suurem.

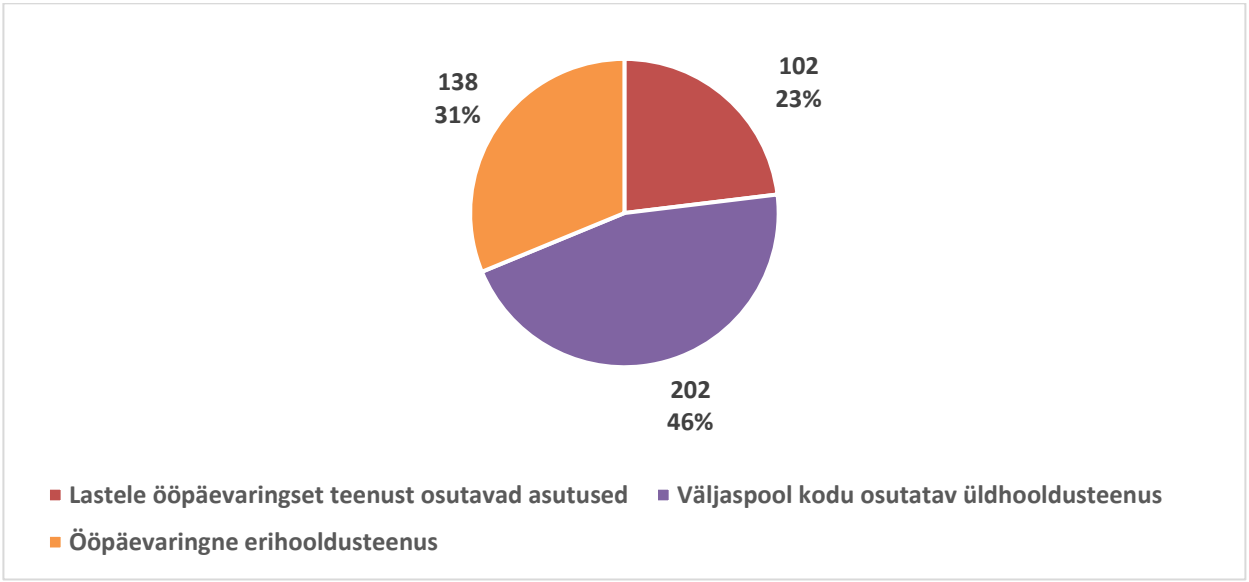

Joonis 1. Küsimustikule vastanud tegevuskohtade osakaal

Valimist jäid välja tegevuskohad, kus osutatakse kogukonnapõhist teenust. Antud juhul on lähtekohaks, et neile laienevad kogukonnapõhised toimekindluse ja kriisivalmiduse meetmed ning üldisemad elanikkonnale suunatud elanikkonnakaitse põhimõtted.

1.6. Andmete kasutamine

Kogutud andmete põhjal koostati koondülevaade ning eraldi valdkonnapõhine analüüsid, mis käsitlevad üldhooldust, erihoolekannet ning lastega seotud ööpäevaringseid teenuseid, sh asendushooldust ja turvakoduteenust. Valminud analüüs aitab asutustel mõtestada läbi oma toimepidevus ning vajalikud ennetavad meetmed teenushäirete leevendamiseks ja/või vältimiseks ning Sotsiaalkindlustusametil ja kohalikel omavalitsustel paremini mõista piirkondlikke riske ja vajadusi, teha sihipäraseid arendusi ning tõsta kriisideks valmisolekut asutuste ja partnerite omavahelise koostöö abil.

2. Toimepidevuste näitajate võrdlus 2023. ja 2025. aastal

Toimepidevusest koostati ülevaade viimati 2023. aastal, mil osales kokku 348 hoolekandeteenuse tegevuskohta. 2025. aasta ülevaate koostamisel osales 442 tegevuskohta ehk 94 võrra rohkem kui 2023. aastal.

2023. ja 2025. aastal läbiviidud küsitluste tulemuste võrdlemisel tuleb arvestada oluliste metoodiliste erinevustega, mistõttu ei ole kahe uuringu andmed suures osas otseselt võrreldavad. 2023. aastal hinnati asutusi kohapealsete külastuste või telefoniintervjuude teel, kus hindajaks oli Sotsiaalkindlustusamet ise. Toimepidevuse tagamise nõuded olid leebemad, hindamisraamistik üldisem ja keskendus väiksemale hulgale näitajatele.

2025. aasta küsitlus erines varasemast nii lähtekohtade kui ka metoodilise põhjalikkuse poolest. Seekord lähtuti suuresti Päästeameti soovitustest, mis seadsid üheks oluliseks kriteeriumiks vähemalt seitsmepäevase varude olemasolu ning võimalikult kauakestva iseseisva toimetuleku. (Elanikonnakaitse raamdokument)

Samuti kasvas hindamisaluseks olevate küsimuste hulk märkimisväärselt – kui 2023. aastal hinnati asutusi kaheksa küsimuse põhjal, siis 2025. aastal hinnati 59st küsimusest koosnevast küsimustikust 25 küsimust analüüsiks. See muutis hindamise oluliselt üksikasjalikumaks ning võimaldas saada põhjalikuma ülevaate asutuste tegelikust valmisolekust.

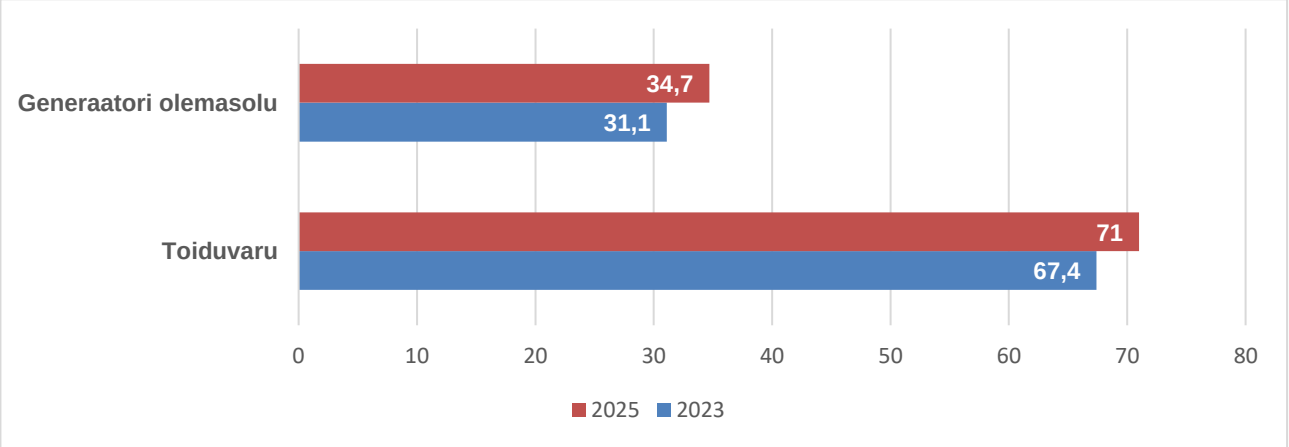

Joonis 2. 2025. ja 2023. aasta võrdluse positiivne muutus kriteeriumides (%)

Kuigi metoodilised erisused raskendavad kahe aasta tulemuste võrdlemist, on siiski võimalik välja tuua tendentse, mis viitavad positiivsele arengule. Eelkõige on paranenud varude olemasolu ning suurenenud ka generaatoritega varustatud asutuste osakaal (vt joonis 2). Need näitajad osutavad, et vaatamata hindamiskriteeriumide muutumisele on teatud valdkondades kahe aasta jooksul toimunud selge edasiminek.

3. Tulemuste üle- Eestiline kokkuvõte

Toimepidevuse hindamise tulemused nelja teemabloki lõikes näitavad valdkondlike erinevusi. Kõige kõrgem keskmine tulemus kujunes varude kategoorias (keskmiselt 83,2%), mis viitab sellele, et esmavajalike vahendite olemasolu (nt toidu-, hügieenitarvete- ja ravimivarud) on asutustes laiemalt tagatud. Teistest madalama keskmise tulemuse andis elutähtsate teenuste kategooria (keskmiselt 40,8%), kus enim kajastus puudusi elektri-, vee- ja küttelahenduste valmisolekus. Samas tuleb märkida, et ka **kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli madal (keskmiselt 46%),** mis viitab sellele, et mitmetel asutustel puuduvad selged kriisiplaanid,

riskianalüüsid või süsteemne juhtimiskorraldus kriisiolukordadeks. Asutuste ligipääsetavus on osaliselt tagatud (keskmiselt 50,7%).

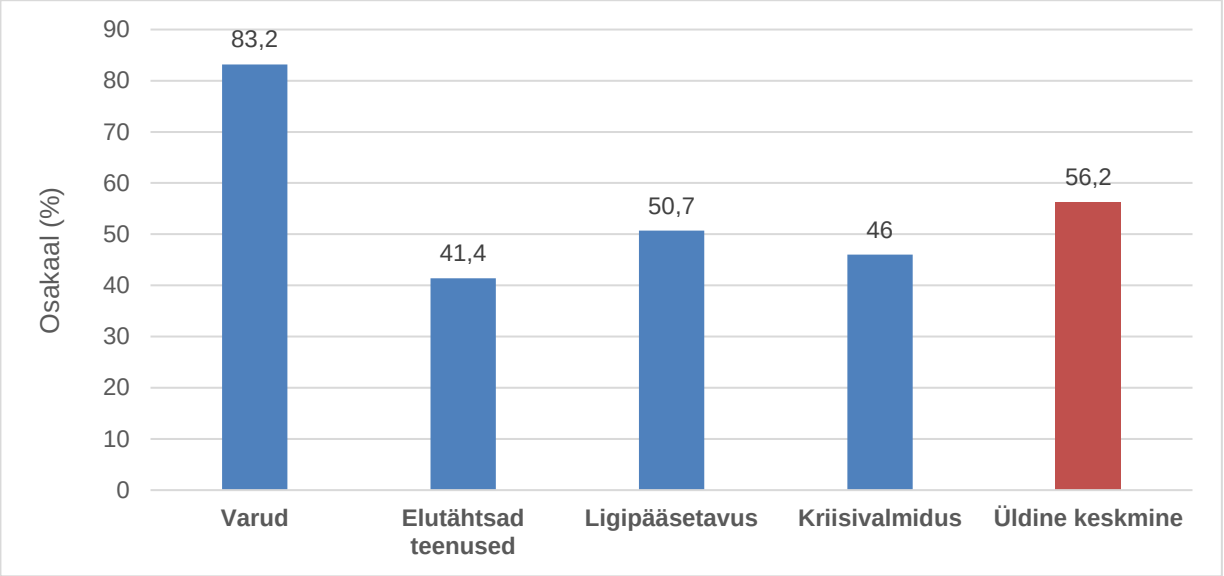

Joonis 3. Eesti keskmised tulemused kategooriate lõikes (%)

Teemaplokkide tulemused viitavad sellele, et hoolekandeasutuste kriisivalmidus on ebaühtlane ning sõltub tugevasti konkreetsest valdkonnast ja asutuse võimest kriisivalmidusega tegelda. Kõige paremini on tagatud esmavajalike varude olemasolu, mis näitab, et varude olemasolu on asutustes olnud fookuseks. Samas toovad elutähtsate teenuste ja kriisivalmiduse madalad keskmised punktisummad esile süsteemsed kitsaskohad, eelkõige seoses taristust sõltuvuse ning kriisijuhtimise vähese ettevalmistatuse ja struktureerituse puudumisega.

3.1. Asendushoolduse, erihoolekande ja üldhoolduse keskmised tulemused

Asendushooldusteenuse üle-eestiline analüüs näitab, et tegevuskohtade toimepidevus on vähene. Kokku hõlmas valim 102 tegevuskohta, millest kolm olid kinnised lasteasutused. Toimepidevaid tegevuskohti oli 20 ning osaliselt toimepidevaid 33, samal ajal kui mitte toimepidevaid tegevuskohti oli 49. Seega oli vähemalt osaliselt toimepidevaid kokku 53 tegevuskohta, mis moodustab ligikaudu 52% kõikidest tegevuskohtadest.

Erihoolekandeteenuse analüüsis osales kokku 138 tegevuskohta, millest kaks pakkusid teenust kohtumäärusega suunatud teenusesaajatele. Lisaks oli kolm tegevuskohta, kus osutati samaaegselt nii üldhooldus- kui ka erihoolekandeteenust, kuid kuna nendes asutustes oli suurem osakaal erihoolekande teenusel, käsitleti neid käesolevas analüüsis erihoolekande tegevuskohtadena. Kõigist tegevuskohtadest olid 17 täielikult toimepidevad, 52 osaliselt toimepidevad ning 69 mitte toimepidevad. Seega olid täpselt pooled tegevuskohad (69 ehk 50%) vähemalt osaliselt toimepidevad, samas kui ülejäänud toimepidevust ei saavutanud.

Üldhooldusteenuse vaates hõlmas valim 202 tegevuskohta, millest viis pakkusid samaaegselt nii üldhooldus- kui ka erihoolekandeteenust. Kuna neis asutustes oli üldhooldusteenuse kohtade arv suurem, käsitleti neid käesolevas analüüsis üldhoolduse pakkujatena. Üldhoolduse 202st tegevuskohast oli 30 täielikult toimepidevad, 108 osaliselt toimepidevad ning 64 mitte toimepidevad. Seega oli vähemalt osaliselt toimepidevaid tegevuskohti 138, mis moodustab ligikaudu 68,3% kõigist hõlmatud üldhooldusteenust pakkuvatest asutustest.

Võrdlus näitab, et üldhooldusteenus on toimepidevuse poolest kõige paremal järjel, samas kui erihoolekanne osutub kõige haavatavamaks. Asendushooldusteenus paikneb nende kahe vahel, olles tulemuste poolest pigem lähedal erihoolekandele. Üldistatuna võib täheldada, et täielikult toimepidevate tegevuskohtade arv on piiratud kõikides valdkondades. Siiski viitab üldhoolduse parem tulemus sellele, et süsteemsem tegevus, erasektori osalus ja teadlikkuse kasv võivad avaldada positiivset mõju ka muudes teenustes. Kõigi teenuste puhul on vältimatu tihedam koostöö kohalike omavalitsuste ja partneritega ning toimepidevuse lõimimine igapäevasesse juhtimisse, et tagada haavatavate sihtrühmade jaoks teenuste katkematus ka erinevate toimepidevust mõjutavate riskide realiseerumisel.

3.2. Varud

Varude teemaploki tulemused annavad selge kinnituse, et hoolekandeasutused on teinud olulisi samme kriisivalmiduses esmavajalike ressursside tagamisel. Kõige kõrgem oli ravimivarude keskmine tulemus, 93,7%, mis tähendab, et enamus tegevuskohtadest omas varusid vähemalt üheks nädalaks. Suures osas olid olemas ka isikukaitsevahendite (92,1%) ja hügieenitarvete (91,1%) varud, mis näitab asutuste head ettevalmistust nakkusleviku või muude terviseriskide korral.

Esmaabitarvete varu keskmine tulemus oli 82,7%, mis viitab, et esmase terviseabi tagamine on valdavalt tagatud. Samuti olid söögi valmistamiseks toidu- ja veevarud heal tasemel, keskmiselt 71,0%, mis kinnitab, et enamus tegevuskohtades on olemas vähemalt 24 tunni või enam varu. Kliendiandmete hoiustamine ja varude paiknemise info (keskmine skoor 74,3%) lisab olulise väärtuse eeskätt evakuatsiooniolukorras: kui asutus peab tekkinud olukorra tõttu inimesi ümber paigutama, aitab info korrastatus sellele kaasa, et olulised andmed oleksid kiiresti kättesaadavad ja kasutatavad. Samuti vähendab ravimi- ja isikukaitsevahendite varu olemasolu evakuatsiooni korral survet uues asukohas ressursse hankida.

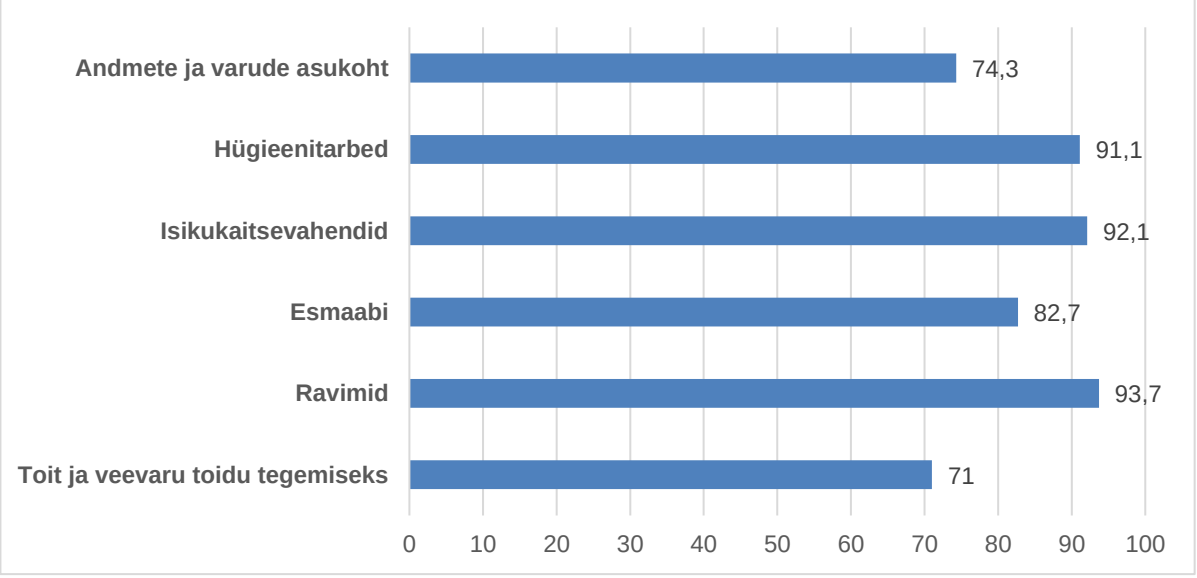

Joonis 4. Varude alamkategooriate tulemused kogu Eesti lõikes (%)

Varude puhul on enamikes küsimustikule vastanud tegevuskohtades tagatud esmased varud vähemalt mõneks päevaks ning paljudel juhtudel ka nädalaks, mis viitab teadlikule ja läbimõeldud ettevalmistusele. Seda arengut saab siduda varasemate kriiside mõjuga – eelkõige COVID-19 pandeemiaga, mis tõi esile vajaduse varusid pikemaajaliselt planeerida. Samuti on olulist mõju avaldanud kliimamuutustest tingitud tormid ning Eesti desünkroniseerimine Venemaa

elektrivõrgust, mis mõlemad on suurendanud tähelepanu elektrienergiaga seotud riskidele ja seeläbi soodustanud valmisoleku kasvu. Asutused on pööranud tähelepanu praktilistele ettevalmistustele, mis loovad eelduse kiireks, turvaliseks ja sujuvaks tegutsemiseks ka muutuvates oludes.

3.3. Elutähtsad teenused

Elutähtsate teenuste teemaploki tulemused näitavad, et mitmes alamkategoorias on olemas esmane valmisolek, kuid valdkond tervikuna vajab tõenäoliselt kõige enam edasist arendust. Üle poole punktidest sai 12 alamkategooriast vaid kolm, mis viitab, et süsteemne ja jätkusuutlik võimekus elutähtsate teenuste tagamiseks ei ole veel kõikides asutustes täiel määral välja kujunenud.

Kõige parem tulemus oli ventilatsiooni olemasolus ja toimivuses, mille kaetavus tegevuskohtades oli 97,7 %. Samuti olid üle keskmise alternatiivse küttelahenduse olemasolu (62,2%) ning paljudes tegevuskohtades olid olemas kanalisatsiooni katkemise korral kasutamiseks mõeldud juhised, keskmine kaetus oli 50,7%. Tulemuste põhjal võib järeldada, et enamus tegevuskohtadel on olemas nii teadlikus kui ka planeerimine kanalisatsiooni katkemise korral kui ka alternatiiv peamisele kütteallikale

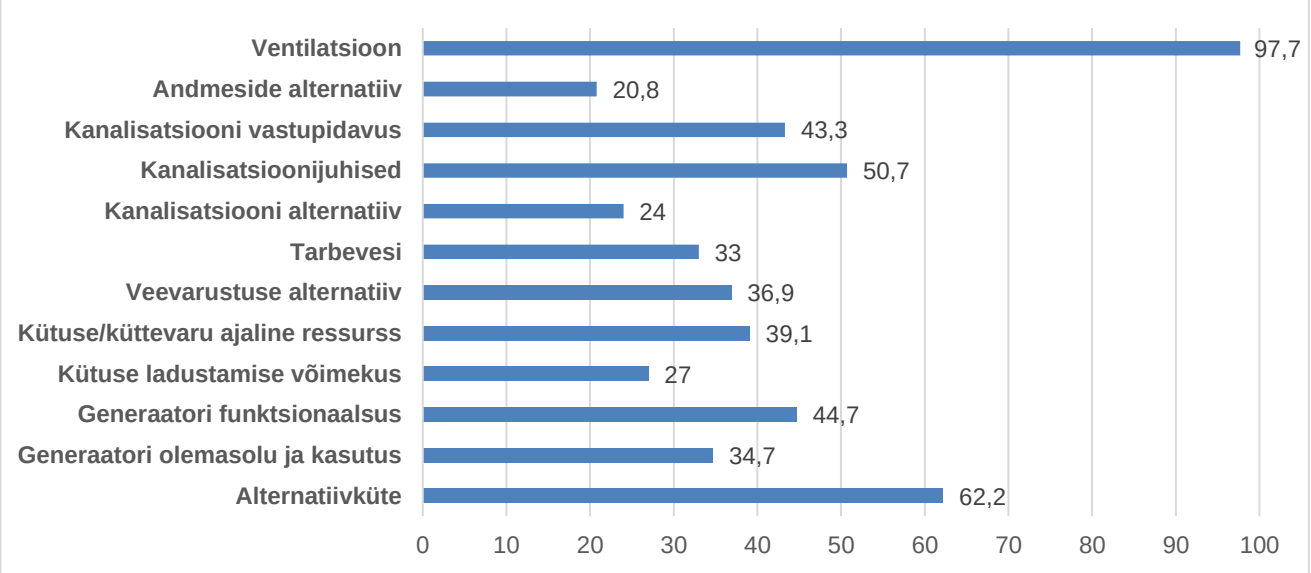

Joonis 5. Elutähtsate teenuste alamkategooriate tulemused kogu Eesti lõikes (%)

Seejuures jäävad aga mitmed olulised teemad alla poole maksimaalsest võimalikust skoorist. Generaatori olemasolu ja kasutusvõimekus (oskus kasutada, korrektne ühendus) oli 34,7%, samas kui generaatori funktsionaalsus ehk see, millises ulatuses saab generaatorit kasutada (elekter, küte, veepumbad jms), oli hinnanguliselt 44,7% olemasolevatest generaatoritest. Siinkohal tuleb tähele panna, et kuigi mõnel asutusel on tehniline lahendus olemas, siis kütusevaru ladustamise võimekus (27%) ja selle varu piisavus ajas (39,1%) näitavad, et tegelik toimepidevus võib elektrikatkestuste korral jääda lühiajaliseks. Sellest tulenevalt on asutustel oluline keskenduda ka kütuse kättesaadavusele.

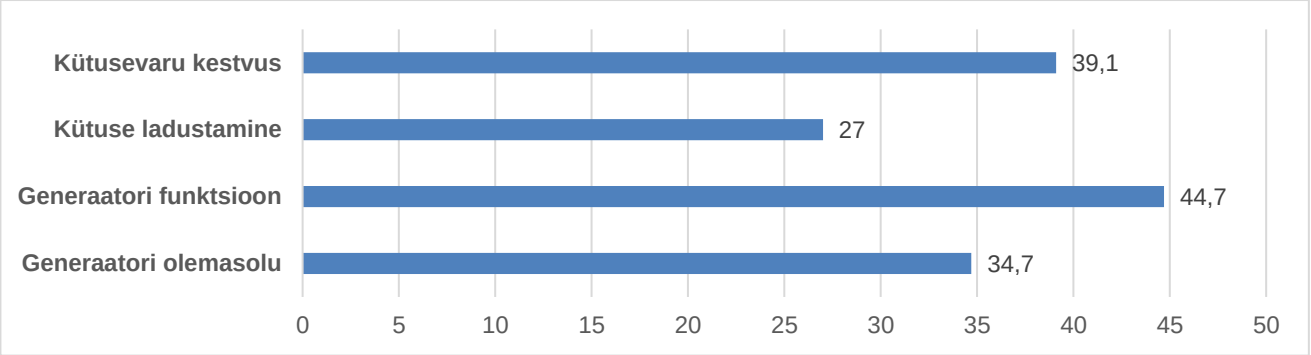

Joonis 6. Generaatorite toimepidevus kogu Eesti lõikes (%)

Veevarustuse alternatiivid (36,9%) ja tarbeveevaru olemasolu (33%) viitavad samuti vajadusele tugevdada ressursside iseseisvat tagamist kriisiolukorras. Kanalisatsiooniga seotud alternatiivid (24%) ja vastupidavuse hinnangud (43,3%) näitavad, et ka selles valdkonnas on olemas teatud planeerimine, kuid füüsilised lahendused vajavad täiendust.

Kõige madalama tulemuse sai andmeside alternatiivide olemasolu, mis on olemas vaid 20,8% tegevuskohtadest, mis viitab suurele sõltuvusele tavapärastest sidekanalitest ning asendusvõimekuse puudumisele.

Elutähtsate teenuste kategoorias võib välja tuua, et võrreldes 2023. aastaga on generaatorite olemasolu osakaal asutustes suurenenud. See näitab, et teadlikkus elektrikatkestuste mõjust teenuste toimepidevusele on kasvanud.

Tulemused näitavad, et alla poolte tegevuskohtades omavad alternatiivseid lahendusi elutähtsate teenuste osutajatele. Teisalt on elutähtsad teenused asutuste toimimiseks ühed kriitilisemad, kuna tegevuskohas viibivate inimeste otsene heaolu sõltub nendest. Sellest tulenevalt on oluline, et asutused mõtestavad läbi võimalikud alternatiivsed lahendused, et tagada oma toimimine elutähtsate teenuste katkemise olukorraks või selle ohuks. Täiendavalt on oluline, et KOV kaasaks elutähtsate teenuste riskianalüüsi koostamisse ka territooriumil asuvad hoolekandeasutused ning tagaks, et nendeni jõuab info ETOde katkestusest või katkestuse ohust.

3.4. Ligipääsetavus

Ligipääsetavuse teemaploki tulemuste põhjal on keskmine skoor 50,7%, mis viitab sellele, et paljudel juhtudel ei pruugi hoolekandeasutustele olla tagatud turvaline ja aastaringne juurdepääs autonoomselt vaid on lepingulised partnerid, kes ligipääsetavust tagavad. Kui asutus asub näiteks kitsal tänaval, halva läbitavusega piirkonnas või raskesti ligipääsetavas kortermajas, võib see oluliselt takistada operatiivsõidukite, evakuatsioonibusside või muu abi kohalejõudmist.

Andmete põhjal puudub 36%-l asutustest igasugune võimekus juurdepääsu tagamiseks – näiteks võib teehooldus olla ebapiisav või füüsiline ligipääs olla lihtsalt raskendatud. 27%asutustest on lahendanud ligipääsu küsimuse koostööpartnerite (nt sõlmitud kokkulepped teede hoolduseks või transporditeenuse osutamiseks) abil ning 37%-l asutustel on olemas iseseisev võimekus tagada vajalik ligipääs ka näiteks lumetormis.

Füüsiline juurdepääs on üks kriitilisi eeltingimusi igasugusele kriisireageerimisele, mistõttu vajab see valdkond järjepidevat tähelepanu, eriti piirkondades, kus teede seisukord võib hooajaliselt või ilmastikutingimustest sõltuvalt kiiresti halveneda. Oluline on, et asutused oleksid teadlikud, kes vastutavad teede sõidetavuse tagamise eest ning KOV arvestaks kohalike teede sõidetavuse tagamise planeerimisel ka hoolekandeasutuste paiknemist oma territooriumil.

3.5. Kriisivalmidus

Personali asendamise keskmine tulemus on 35,7%, kuna enamikel (284) tegevuskohtadel puudub plaan ja võimalus töötajate asendamiseks. Arvestades, et sotsiaal- ja tervishoiusektoris on tööjõupuudus nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt süvenev probleem, seab see kriisiolukorras teenuse jätkumise tõsisesse ohtu. (TAI, n.d.) Teatud teenuste ja kriisisündmuste puhul on õigusruumis ettenähtud leevendused personali nõuetele.

Täiendavalt vaadeldi antud valdkonnas kriisiplaanide olemasolu. Küsimustik näitas, et 64,1% tegevuskohtades (253) omavad kriisiplaani. Mis on läbi arutatud töötajatega ning koostööpartneritega. 61 tegevuskohal on kriisiplaan, kuid töötajate ja koostööpartneritega arutamata. 128 tegevuskohal puudub kriisiplaan.

Lisaks oli vaatluse all ka ajutise asenduspinna olemasolu. Selgus, et 39% tegevuskohtadest (173) on olemas asenduspind teenuse nõutele vastavas asutuses või sarnast teenust osutava asutuse pinnal. Asenduspind on olemas ka 24% tegevuskohtadest (105), aga need ajutised asenduspinnad ei vasta teenuse osutamise nõuetele. Taolised pinnad tagavad ennekõike lühiajalise asenduse (nt rahvamaja, koolimaja), kuhu pikemaajaliselt ei ole võimalik asuda. Kokku 37% tegevuskohtadest (164) puudub igasugune asenduspind. Teenuse jätkamise kategooria keskmine tulemus on 23,5%, mis tähendab, et 338 asutusel puudub plaan, kuidas pärast evakuatsiooni osutada teenust uues asukohas.

Koostöö kohalike omavalitsustega kriisiplaani asjus on keskmiselt 39,5%. 214 tegevuskohal puudub igasugune koostöö, 107 tegevuskohta on küll teadlikud KOVi kriisiplaanist, kuid koostööd ei tehta, ning 121 tegevuskohal on koostöö olemas.

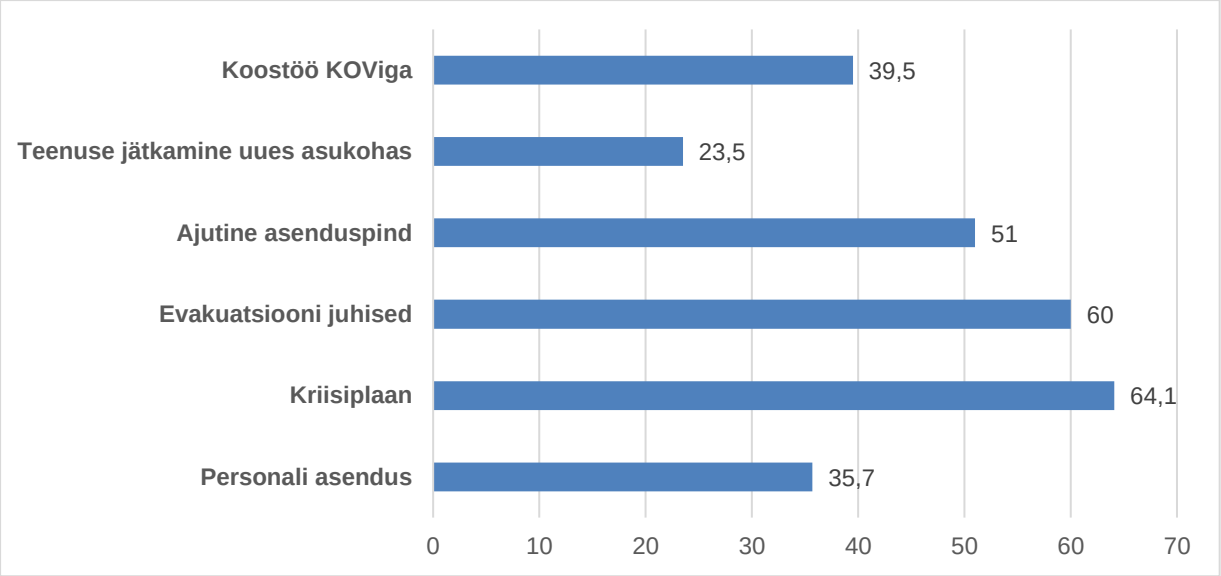

Joonis 7. Kriisivalmiduse alamkategooria tulemused kogu Eesti lõikes (%)

Üldpilt näitab, et suurimad puudujäägid on personali asendamise ja teenuse jätkamise valdkonnas, ka kriisiplaanide sisuline rakendamine, ajutiste asenduspindade olemasolu ja koostöö kohalike omavalitsustega vajavad märkimisväärset tugevdamist, et kriisiolukorras tagada hoolekandeteenuste järjepidevus.

4. Põhja-Eesti

Põhja-Eestist (Harjumaa ja Tallinn) vastas küsitlusele 86 tegevuskohta, millest 31 tegevuskohta olid lastele ööpäevaringse teenust osutavad asutused, 22 oli üldhooldusteenust pakkuvad tegevuskohad ning 33 olid erihoolekande teenust pakkuvad tegevuskohad. Neist 46,5% (40 tegevuskohta) ei ole toimepidevad, 47,7% (41 tegevuskohta) on osaliselt toimepidevad ning vaid 5,8% (5 tegevuskohta) vastab toimepideva asutuse kriteeriumile. Võrreldes üleriigilise keskmisega (40,9% mitte toimepidevad, 43,6% osaliselt toimepidevad, 15,5% toimepidevad) on piirkonnas toimepidevate asutuste osakaal märkimisväärselt madalam ja mitte toimepidevate osakaal kõrgem. Põhja- Eesti piirkonna keskmine skoor oli 50,4%, mis on 5,8 protsendipunkti võrra madalam kui Eesti keskmine toimepidevuse skoor 56,2%.

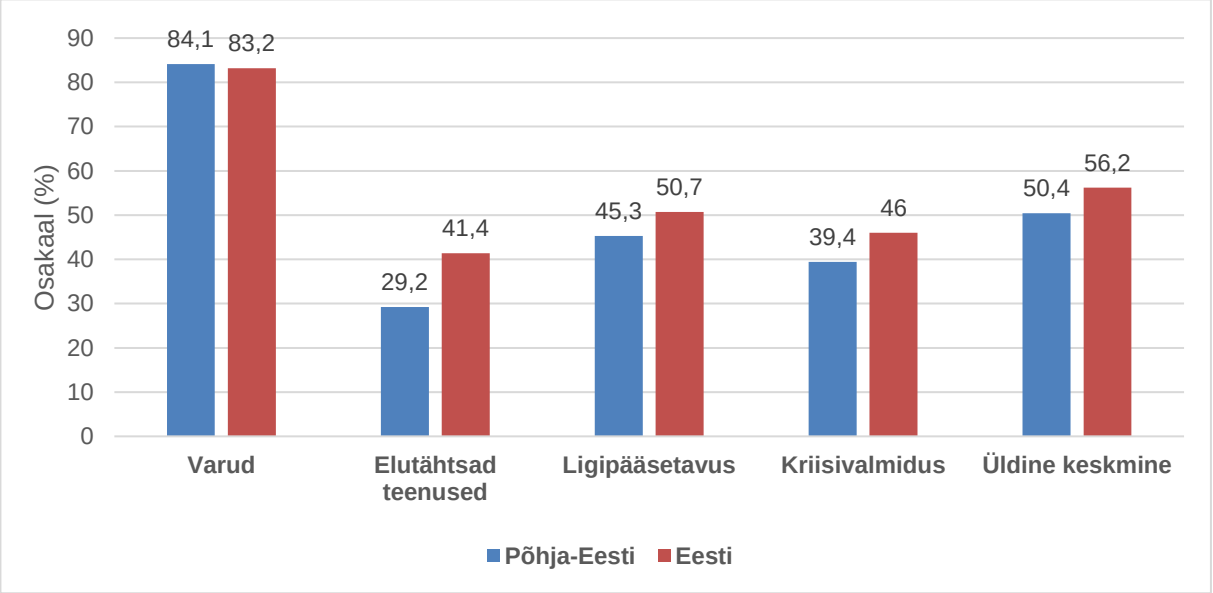

Joonis 8. Põhja-Eesti võrdlus Eesti keskmisega (%)

Põhja-Eesti piirkonna keskmine varude tulemus oli 84,1%, mis ületas üleriigilist keskmist (83,2%) 0,9 protsendipunkti võrra. Seega varude olemasolu on suuresti tegevuskohtades kaetud ja suures osas on varu tagatud üheks nädalaks. Elutähtsate teenuste keskmine oli 29,2%, jäädes üleriigilisest näitajast (41,4%) 12,2 protsendipunkti madalamaks. Ligipääsetavuse kategoorias oli piirkonna keskmine 45,3%, mis on üleriigilisest keskmisest (50,7%) 5,4 protsendipunkti madalam. Kriisivalmiduse kategooria keskmine oli 39,4%, jäädes üleriigilisest keskmisest (46,0%) 6,6 protsendipunkti võrra madalamaks.

4.1. Lastele ööpäevaringse teenust osutavad asutused

Põhja-Eestis pakkus lastega seotud teenuseid (asendushooldus-, turvakodu-, kinnise lasteasutuse teenus) 31 tegevuskohta. Neist 93,5% (29 tegevuskohta) ei ole toimepidevad ning ülejäänud 6,5% (2 tegevuskohta) on osaliselt toimepidevad. Ükski tegevuskoht ei vastanud toimepideva asutuse kriteeriumidele.

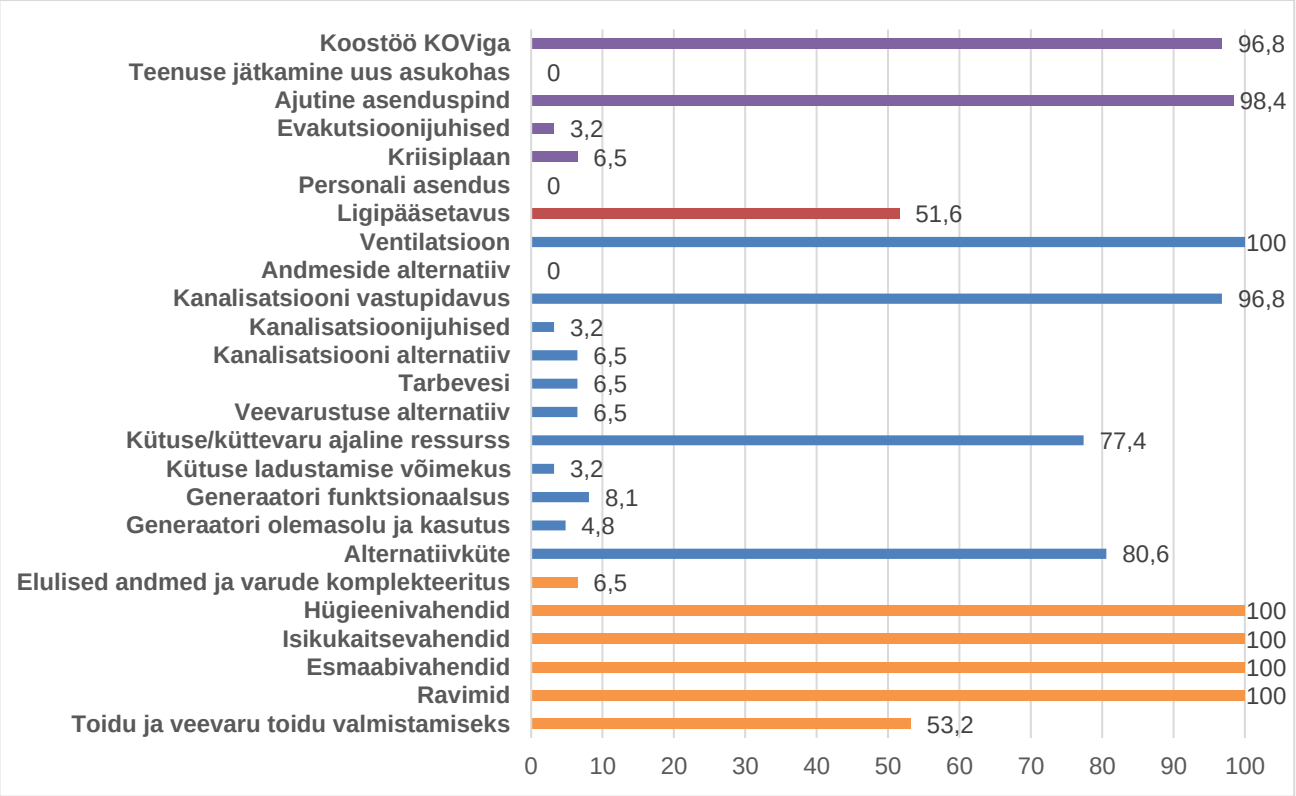

Joonis 9. Põhja-Eesti lastele ööpäevaringset teenust osutavate asutuste alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Varude kategooria keskmine tulemus oli 76,6%, mis viitab sellele, et enamus tegevuskohtadel on varud olemas vähemalt 24 tunniks või kauemaks. Toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks oli kõikidel asutustel vähemalt 24 tunniks olemas ning kahel asutusel jätkus varusid nädalaks või kauemaks. Samuti olid kõikidel tegevuskohtadel ravimite, esmaabi-, isikukaitse- ja hügieenitarvete varud vähemalt nädalaks, mis tähendab, et nende alamkategooriate tulemus oli 100%.

Oluliselt kehvem oli aga olukord klientidega seotud andmete koondamise ja varude komplekteerituse osas. Selle alamkategooria keskmine tulemus oli vaid 6,5%, mis viitab sellele, et asutused ei ole süsteemselt kogunud ega organiseerinud kriitilisi andmeid ja varusid nii, et need oleksid kriisiolukorras kiiresti ja hõlpsalt ühest kohast kättesaadavad.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 41%. Alternatiivkütte lahendus oli olemas 80,6%-l tegevuskohtadest. Generaatorite olemasolu ja funktsionaalsus piirdus 4,8%-ga, mis tähendab, et valdaval osal asutustest generaator puudub või on see piiratud funktsionaalsusega. Kütusevaru ladustamise võimekus oli olemas vaid kahel asutusel (20–100 liitrit), alamkategooria keskmine oli seega vaid 3,2%. Kütusevaru või alternatiivküte enam kui üheks nädalaks oli olemas 24 tegevuskohal, samas kui 7-l puudus see täielikult. Veevarustuse alternatiiv, tarbevee varu ning kanalisatsiooni alternatiiv jäid kõik 6,5% tasemele, mis viitab, et enamikul asutustel puudub valmisolek vee- ja kanalisatsioonikatkestusteks. Kanalisatsiooni katkestuse korral oli tegevusjuhised olemas ainult ühel asutusel (3,2%). Samas hindasid asutused kanalisatsiooni ajalist vastupidavust kõrgeks – 96,8%-l tegevuskohtadest tagaks vähemalt nädalapikkuse toimimise. Andmeside alternatiivlahendus puudus kõikjal, kuid samas ventilatsiooni toimimine oli tagatud kõigis tegevuskohtades.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 51,6%. Ainult ühel tegevuskohal oli võimekus tagada ligipääsetavus iseseisvalt; kõik ülejäänud sõltusid teede hoolduse ja ligipääsetavuse tagamisel lepingulistest partneritest.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 34,1%. Personali asendamise plaan või alternatiiv puudus kõikides tegevuskohtades. Kriisiplaan oli olemas kahel tegevuskohal (6,5%), kuid ainult ühel tegevuskohal olid olemas tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks (3,2%). Asenduspind oli olemas kõikidel tegevuskohtadel (keskmine 98,4%), sh 30 tegevuskohal oli see kas sama asutuse teine tegevuskoht või koostöölepe teise sarnast teenust osutava asutusega. Teenuse jätkamiseks uues kohas ja klientide identifitseerimiseks ei olnud üheski asutuses eraldi plaani. Koostöö kohaliku omavalitsusega oli väga hea: keskmiselt 96,8% tegevuskohtadest olid teadlikud KOVi kriisiplaanist ja kaasatud sellesse; vaid kaks asutust olid teadlikud plaanist, kuid puudus kaasatus sellesse ja koostöö KOViga. Kuna Tallinnas on enamus asutused KOVi enda hallatavad on ka koostöö sellest tulenevalt heal tasemel.

Lisamärkusena tuleb arvestada, et mõned lastega seotud hoolekandetegevuskohad ei saanud küsimustikule vastata, kuna osa lapsi elab eramutes, mis ei kuulu otseselt teenusepakkujale. Seetõttu ei kajasta kaardistus täielikult kõiki piirkonna lastega seotud ööpäevaringsete teenuste tegevuskohti.

4.2. Üldhooldusteenus

Põhja-Eestist osales küsitluses 22 üldhooldusteenuse tegevuskohta, millest 27,3% (6 tegevuskohta) olid mitte toimepidevad, 54,5% (12 tegevuskohta) osaliselt toimepidevad ning 18,2% (4 tegevuskohta) vastasid toimepideva asutuse kriteeriumile.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 81%, mis näitab, et tegevuskohtadel on olemas piisavad varud vähemlat 24 tunniks või kauemaks. Toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks oli olemas kõigil asutustel vähemalt 24 tunniks, kuid vaid neljal tegevuskohal jaguks varudest vähemalt üheks nädalaks (keskmine tulemus 59,1%). Ravimite varu oli kõikidel vähemalt nädalaks tagatud, esmaabivahendite keskmine tulemus oli 79,5% ning isikukaitse- ja hügieenivahendite tulemused olid vastavalt 91% ja 97,7%, mis näitab, et esmaste tarbekaupade olemasoluga on üldiselt hästi. Kliendiga seotud elutähtsate andmete ja varude asukoha ning komplekteeritusse tulemus oli keskmiselt 66%, mis viitab, et enamik asutusi on vastava info süsteemselt koondanud ja see on kriisiolukorras kergesti leitav.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 39,5%, seega on mitmed elutähtsad teenused nagu vesi ja alternatiivne andmeside, katmata mitmes tegevuskohas. Alternatiivküttelahendus on olemas 54,5%-l asutustest, generaatori olemasolu ja selle funktsionaalsuse keskmine tulemus oli 34,1% ning kütusevaru ladustamise võimekus 38,6%. Pikema aja kütuse ja alternatiivkütte varu keskmine tulemus oli samuti 34,1%. Veevarustuse alternatiivlahendus oli olemas 45,5%-l tegevuskohtadest, samas tarbevee varu oli tagatud vaid keskmiselt 34,1%-l. Kanalisatsiooni alternatiivlahendus on olemas 22,7%-l asutustest, juhised kanalisatsiooni katkemise korral olid olemas 50% tegevuskohtadest ning kanalisatsiooni ajaline vastupidavus keskmiselt 36,4%. Alternatiivne andmeside on tagatud vaid 18,2%-l asutustest, samas ventilatsiooni võimekus on olemas 91%-l tegevuskohtadest.

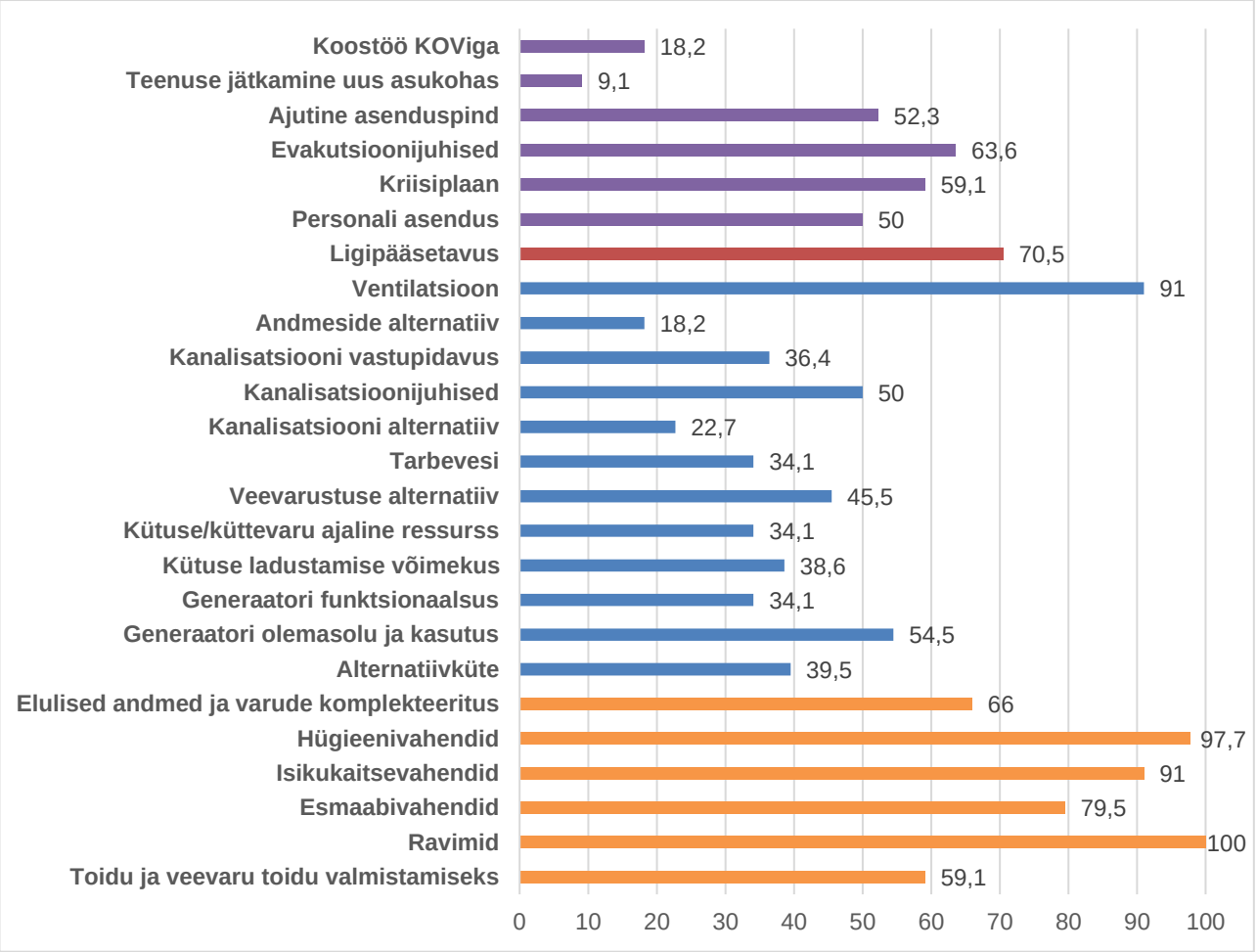

Joonis 10. Põhja-Eesti üldhooldusteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 70,5%, seega suurem osa tegevuskohtadest omab ise võimekust ligipääsetavuse tagamiseks või on olemas lepingulised partnerid Ainult kolmel tegevuskohal puudub võimekus tagada ligipääs iseseisvalt või partnerite abil.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 46,7%, mis tähendab, et paljudel tegevuskohtadel puudub plaan teenuse jätkamiseks evakuatsiooni korral ning ülevaade KOVi kriisiplaanist. Personali asendamise alternatiiv või plaan on olemas täpselt pooltel tegevuskohtadest, kriisiplaanide keskmine tulemus oli 59,1%, kuid kaheksal asutusel puudub see täielikult. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas 63,6%-l asutustest. Asenduspinna olemasolu oli keskmiselt 52,3% ulatuses tagatud, kuid kaheksal tegevuskohal puudub see täielikult. Teenuse jätkamine uues asukohas ja klientide identifitseerimise plaan oli olemas vaid kahel tegevuskohal (keskmine tulemus 9,1%), ning koostöö KOViga kriisiplaani vaatest oli olemas ainult neljal asutusel, veel neli teadsid KOVi kriisiplaanist, kuid enamikul puudus igasugune koostöö või ülevaade.

4.3. Erihoolekanne

Põhja-Eesti erihoolekandeteenuste ülevaate koostamisel osales 33 tegevuskohta. Nendest viis (15,2%) hinnati mitte toimepidevaks, 27 (81,8%) osaliselt toimepidevaks ja vaid üks tegevuskoht (3,0%) vastas täielikult toimepideva asutuse kriteeriumitele.

Varude kategooria näitajad olid oluliselt üle üldise keskmise – keskmine skoor oli 93,3%. Toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks oli 95,5% ning olemas vähemalt 24 tunniks kõikides tegevuskohtades, mitmel juhul ka pikemaks perioodiks. Ravimite varu oli keskmiselt 98,5%,

esmaabivahendite (keskmine 98,5%) ja isikukaitsevahendite (keskmine 98,5%) varud olid samuti tagatud ning hügieenitarvete varu keskmine skoor oli 84,8%. Kliendiga seotud andmete ja varude koondamise keskmine skoor oli 83,3%, mis viitab sellele, et enamikul tegevuskohtadel on vajalik info ja vahendid kriisiolukorras kergesti kättesaadavad.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli aga vaid 18%, mis viitab et elutähtsate teenuste osutamine võimekus on paljudes tegevuskohtades osaline või puudub üldse. Alternatiivne küttelahendus on olemas vaid 21,2%-l tegevuskohtadest (26 tegevuskohal puudub igasugune alternatiiv). Generaatori olemasolu ja kasutatavus oli tagatud ainult 10,6%-l tegevuskohtadest, generaatori funktsionaalsus ja kütusevaru ladustamise võimekus olid olemas keskmiselt 9,1%-l tegevuskohtadest. Kütusevaru ja küttevaru kestvuse skoor oli 12,1%, kusjuures suuremal osal tegevuskohtadest puudusid need varud täielikult. Veevarustuse ja kanalisatsiooni alternatiivlahendused puudusid paljudes tegevuskohtades – mõlemas alamkategoorias jäi keskmine tulemus 3–4,5% vahele. Erandina olid kanalisatsiooni katkestuse tegevusjuhised olemas 66,7%-l tegevuskohtadest ning kanalisatsiooni ajaline vastupidavus oli 13,6%. Alternatiivne andmeside oli olemas 18,2%-l tegevuskohtadest ning ventilatsioonivõimekus oli tagatud 94%-l tegevuskohtadest.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 22,7%, mis näitab, et enamikel tegevuskohtadel puudub võime tagada iseseisvalt ligipääs asutuse juurde või puudub vastav lepinguline partner.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 52,3%, mis näitab, et mitmes alamkategoorias on tulemus hea, näiteks kriisiplaani vaatest, aga puudusi esineb personali osas. Personali asendamise plaan ja alternatiiv oli olemas vaid ühel tegevuskohal (3%), mis peegeldab tõsist tööjõuga seotud haavatavust kriisiolukorras. Kriisiplaanide olemasolu oli laialdane – keskmine skoor 86,4%, kuid koostöö KOVidega kriisiplaani vaates puudus enamikus tegevuskohtades, selle näitaja tulemus oli vaid 4,5%. Evakuatsioonijuhised olid olemas 84,8%-l tegevuskohtadest, asenduspinna olemasolu keskmine skoor oli 68,1% ning teenuse jätkamise ja klientide identifitseerimise plaanide keskmine oli 66,7%.

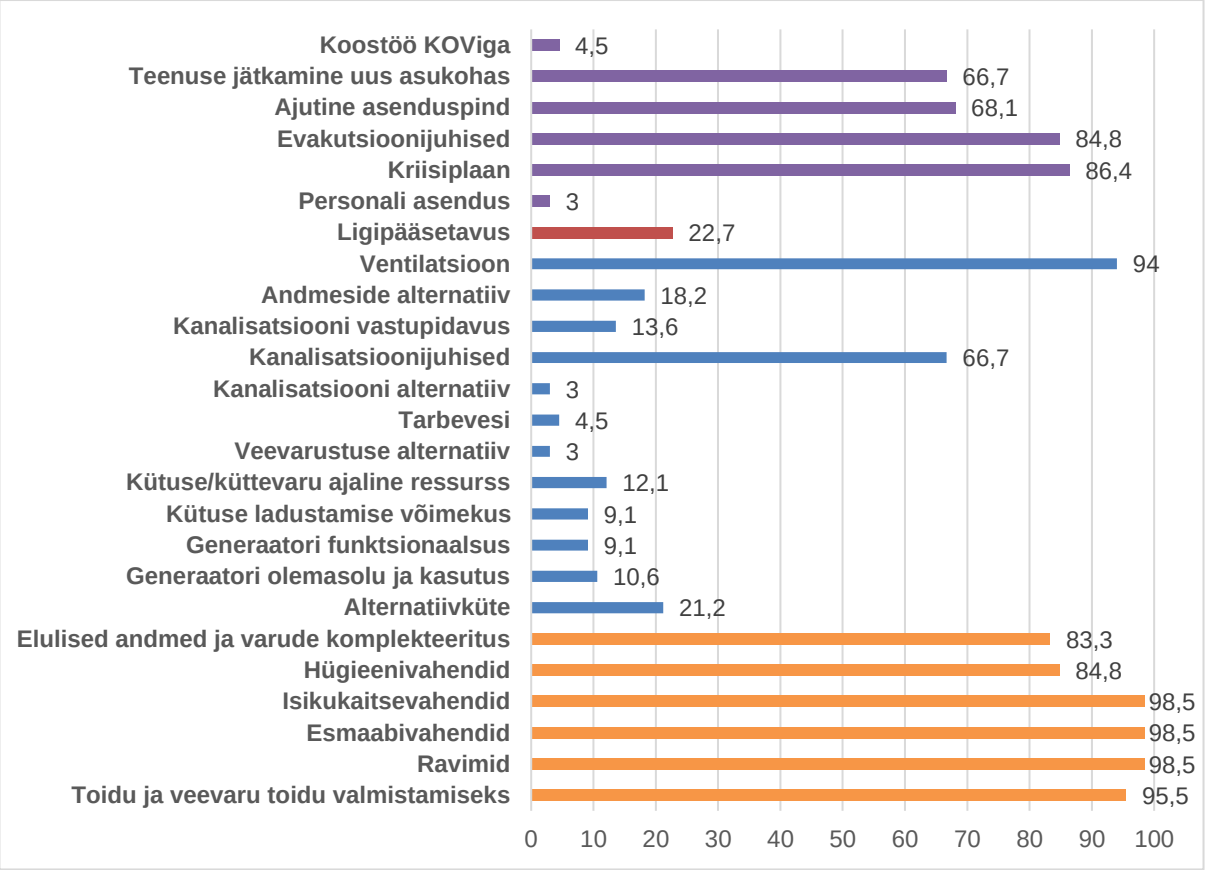

Joonis 11. Põhja-Eesti erihoolekandeteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Põhja-Eesti erihoolekandeasutused on varude osas väga hästi ette valmistatud, ent tegevuskohtade toimepidevus on väga haavatav elutähtsate teenuste häirete ja katkestuste korral. Võime oletada, et see tuleneb teadmatusest elutähtsate teenuste tagajate ja KOVi kriisiplaanidest. Samuti on väljakutseks personali asendamise võimaluse puudumine ja nõrk koostöö kohalike omavalitsustega.

5. Ida-Eesti

Ida- Eesti piirkonnast (Lääne- Virumaa ja Ida- Virumaa) osales uuringus 85 tegevuskohta, millest 30 tegevuskohta olid lastele ööpäevaringse teenust osutavad asutused, 36 oli üldhooldusteenust pakkuvad tegevuskohad ning 19 olid erihoolekande teenust pakkuvad tegevuskohad. Neist 43 tegevuskohta (50,6%) olid mitte toimepidevad, 25 tegevuskohta (29,4%) osaliselt toimepidevad ja 17 tegevuskohta (20,0%) täielikult toimepidevad. Võrreldes üleriigilise keskmisega (40,9% mitte toimepidevad, 43,6% osaliselt toimepidevad, 15,5% toimepidevad) on piirkonnas toimepidevate asutuste osakaal kõrgem ja osaliselt toimepidevate osakaal madalam. Ida-Eesti üldkeskmine skoor oli 56%, mis on 0,2 protsendipunkti madalam kui Eesti üldkeskmine toimepidevuse skoor 56,2%.

Varude kategoorias oli keskmine tulemus 82,2%, mis on 1 protsendipunkti võrra madalam üle-eestilisest keskmisest (83,2%). See näitab, et piirkonna tegevuskohad on enamasti taganud vajalike varude olemasolu, kuid siiski on arenguruumi, et saavutada üleriigilisel tasemel varude valmisolek. Elutähtsate teenuste kategoorias oli keskmine tulemus 38,9%, mis jääb 2,6 protsendipunkti võrra alla üle-eestilisele keskmisele (41,4%) ning viitab vajadusele tõhustada elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamist kriisiolukordades.

Ligipääsetavuse kategoorias oli keskmine tulemus 51,8%, mis on 1,1 protsendipunkti kõrgem üle-eestilisest keskmisest (50,7%). See näitab, et kuigi osadel tegevuskohtadel on ligipääsetavus tagatud, on piirkonnas siiski oluline panustada paremate ligipääsuvõimaluste loomisse kriisi ajal. Kriisivalmiduse kategoorias oli Ida-Eesti keskmine 39,4%, mis viitab vajadusele täiendada kriisiplaane, töötada välja personali asendamise lahendusi ning tugevdada koostööd kohalike omavalitsustega.

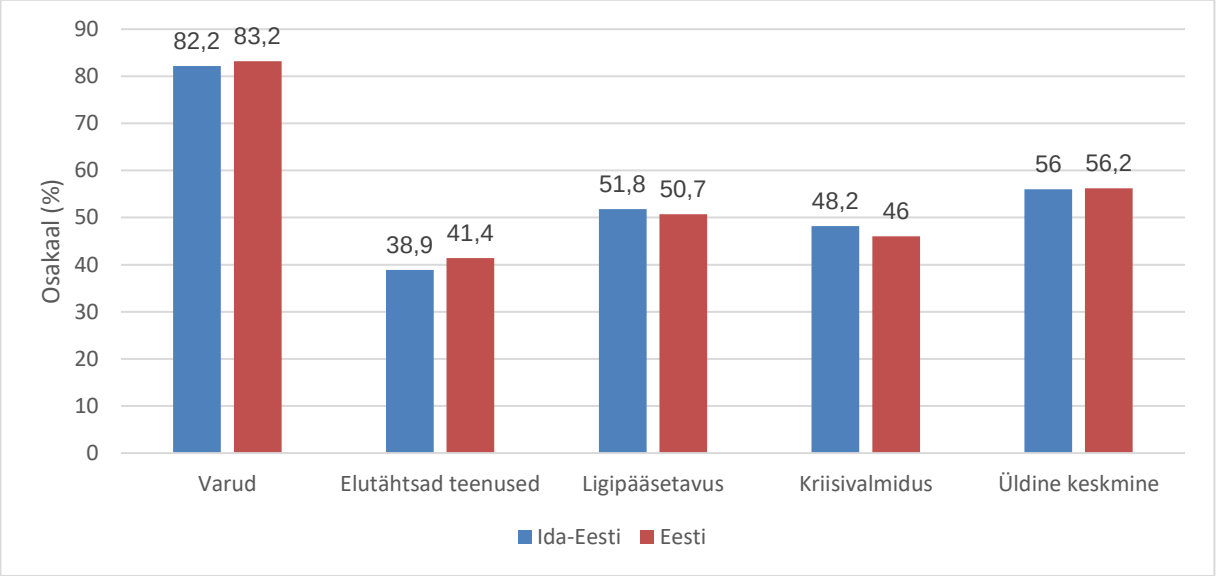

Joonis 12. Ida-Eesti võrdlus Eesti keskmisega (%)

Üldpildis on Ida-Eesti tugevuseks varude suhteliselt kõrge tase, kuid nõrkuseks elutähtsate teenuste ja üldise toimepidevuse madalamad näitajad võrreldes üle-eestilise keskmisega. See näitab, et kuigi baasressursid on olemas, peavad asutused, kes omavad tegevuskohti piirkonnas, rohkem panustama oma kriisivalmiduse ja tegevuste läbimõtestamisse, et suudetaks tagada teenuse järjepidevus võimalike riskide realiseerumisel

5.1. Lastele ööpäevaringset teenust osutavad asutused

Ülevaate koostamisel osales 30 lastele ööpäevaringset teenust osutavat asutust. Lastega seonduvate teenuste üldine keskmine tulemus oli 63,4%, mis viitab sellele, et enamiku tegevuskohtade kriisivalmidus on heal tasemel, kuid arenguruumi siiski on. Piirkonnas oli 9 tegevuskohta (30%) mittetoimepidevad, 10 tegevuskohta (33,3%) osaliselt toimepidevad ja 11 tegevuskohta (36,6%) toimepidevad.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 77,5%, seega on enamus tegevuskohad varude osas kaetud vähemalt 24 tunniks või enamaks. Toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks oli keskmiselt olemas 70%-l, ravimivarud 86,6%-l, esmaabivahendid 75%-l ning isikukaitsevahendid 78,3%-l tegevuskohtadest. Hügieenivahendite alamkategooria skoor oli 75%, sh kahes tegevuskohas puudus varu täielikult. Andmete hoiustamise ja vajalike varude alamkategooria skoor oli 88,3%.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 46,6%, mis viitab, et alternatiive küttele on mitmes tegevuskohas, aga peamised puudused esinevad kütuse ladustamise võimekuses ja generaatori olemasolus ja kasutamises. Alternatiivne küttelahendus oli olemas 66,7%-l tegevuskohtadest. Generaatori olemasolu ja selle funktsionaalsuses ilmnes olulisi kitsaskohti – ainult 6,7%-l tegevuskohtadest oli generaator koos vajaliku juhendi, ühenduse ja oskustega selle kasutamiseks. Kuigi generaatori funktsionaalsuse tulemus oli 35%, näitab juhendite ja pädevuse puudumine, et reaalses kriisis võib nende kasutamine olla takistatud. Kütuse ladustamise võimekus oli olemas 9 tegevuskohal (16,7%), sealhulgas kahel juhul vähemalt 1000 liitrit. Kütuse

ja kütte varu ajaline tagatus oli keskmiselt 53,3%, mis tähendab, et enamik tegevuskohti suudab küttelahendust töös hoida vähemalt lühiajaliselt.

Veevarustuse alternatiiv oli olemas 46,7%-l tegevuskohtadest, samas tarbevee varu vähemalt 24 tunniks oli tagatud kõikjal peale ühe tegevuskoha, kus varu puudus. Kanalisatsiooni alternatiivne lahendus oli 36,7%-l tegevuskohtadest, kuid kõigil olid olemas juhised kanalisatsiooni katkemise korral tegutsemiseks ning vastupidavus oli tagatud vähemalt 24 tunniks. Andmeside alternatiiv oli vaid 10%-l tegevuskohtadest, kuid ventilatsioon oli tagatud kõikjal.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 75%, mis näitab head valmisolekut, kuigi viiel tegevuskohal puudus võimekus ligipääsu tagamiseks.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine skoor oli 62,1%, mis näitab, et suurel osal tegevuskohtadest on personali asendus läbimõtestatud ning kriisiplaanid on koosatud ja partneritega kooskõlastaud, peamiseks puuduseks on asenduspindade olemasolu. Personali asenduse plaan ja alternatiiv on olemas 86,7%-l tegevuskohtadest, ainult neljal puudub vastav lahendus. Kriisiplaanide keskmine skoor oli 75%, kuid viiel tegevuskohal puudus see täielikult ja viiel ei olnud see töötajate ega partneritega läbi arutatud. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas 63,3%-l tegevuskohtadest, mis näitab, et kõik kriisiplaanid ei kata seda olulist osa.

Asenduspind oli olemas 14 tegevuskohal (alla poole), kuid ainult pooled neist vastasid teenuse nõuetele (sama asutuse teine tegevuskoht või kokkulepe teise sarnast teenust pakkuva asutusega). Teenuse jätkamiseks ja klientide identifitseerimiseks uues kohas oli plaan olemas vaid 23,3%-l tegevuskohtadest. Koostöö kohaliku omavalitsusega kriisiplaani kontekstis oli keskmiselt 45% – 13 tegevuskohta ei ole üldse kursis KOVi kriisiplaaniga, 7 on küll kursis, kuid neid ei ole kaasatud, ning ülejäänud 10 on KOVi kriisiplaanidesse kaasatud.

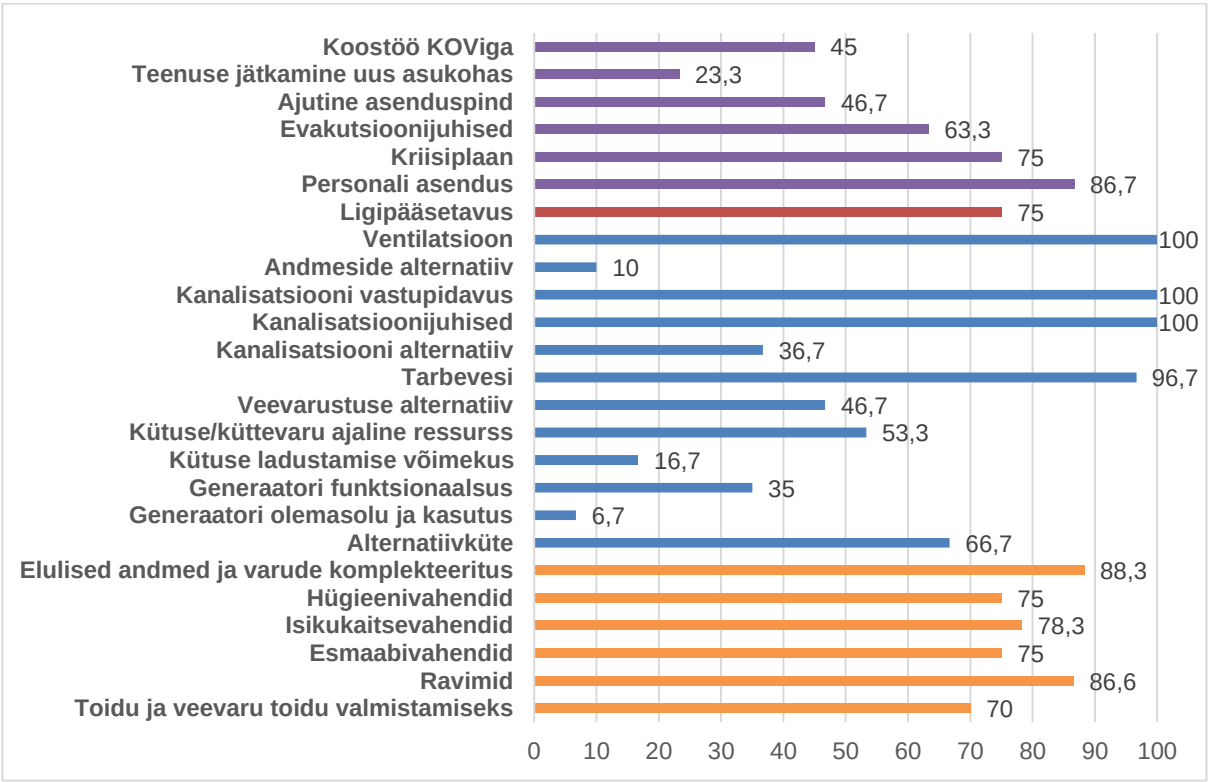

Joonis 13. Ida-Eesti lastele ööpäevaringset teenust pakkuvate asutuste alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lastele ööpäevaringset teenust pakkuvate asutuste kriisivalmidus on Ida-Eestis üldiselt hea, eriti varude ja personali asenduse planeerimise osas, kuid elutähtsate teenuste ja teenuse jätkamise planeerimises on olulised kitsaskohad. Kuigi enamikul on olemas varud vähemalt 24 tunniks, ilmnes mitmes kriitilises valdkonnas – nagu generaatorite kasutusvalmidus, veevarustuse alternatiiv ja andmeside tagamine – märkimisväärseid puudujääke. Samuti on probleemiks see, et ligi kolmveerandil tegevuskohtadest puudub selge plaan teenuse jätkamiseks uuel pinnal evakuatsiooni järel ning läbimõtlemata on klientide andmete liigutamine uude tegevuskohta, et oleks võimalik jätkata teenuseosutamist sujuvalt nii ravi- ja hooldusplaaniga.

5.2. Üldhooldus

Küsitluses osales kokku 36 üldhooldusteenuse tegevuskohta, millest 17 (47,2%) olid mittetoimepidevad, 13 (36,1%) osaliselt toimepidevad ning 6 (16,7%) toimepidevad. Tegevuskohtade keskmine üldskoor oli 54,5%, mis näitab, et varude osas on toimepidevus suuresti tagatud, aga puudujääke esineb enim elutähtsate teenuste puhul ja kriisivalmiduse osas.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 80,1%, mis näitab paljudes tegevuskohtades nädalast ravimivaru ning hügieenitarvete varu, toidu ja veevaru söögi valmistamiseks oli kohati puudulik. Toidu ja veevaru söögi valmistamiseks oli keskmiselt 58,6%, kahel tegevuskohal puudus varu täielikult ja ülejäänutel oli see tagatud vähemalt 24 tunniks. Ravimite varu oli seevastu tunduvalt paremas seisus: keskmiselt 94,3%, sh 31 asutusel jagus ravimeid vähemalt üheks nädalaks. Esmaabivahendite varu keskmine oli 70%, neljal asutusel puudus see täielikult. Isikukaitsevahendite varu oli 97,1% ja hügieenitarvete varu 98,6%, mis näitab, et enamikul tegevuskohtadest on piisavalt nii hügieeni- kui ka isikukaitsevahendeid. Klientide andmete hoiustamine koos vajalike varudega sai keskmiseks tulemuseks 72,9%, mis viitab, et enamikul juhtudel on need kriisiolukorras kergesti kättesaadavad.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 45,7%, mis näitab, et paljudel tegevuskohtadel puudus alternatiiv kanalisatsiooni katkemise korral ning andmeside alternatiiv oli ka vähestel tegevuskohtadel olemas. Alternatiivne küttelahendus on olemas 62,9%-l asutustest. Generaatori olemasolu koos kasutusoskuse ja ühendusega oli keskmiselt 42,8%, kusjuures generaator oli kasutusvalmis 20 tegevuskohas. Generaatori funktsionaalsus sai skooriks 62,8%, mis näitab, et olemasolevad seadmed on enamasti võimekad, kuid nende kasutamine kriisi ajal võib takerduda oskuste või ühendusvõimekuse puudumise tõttu. Kütuse ladustamise võimekus oli keskmiselt 32,8% – 18 tegevuskohal oli see olemas, kuid ainult viiel tegevuskohal oli seda vähemalt 1000 liitri ulatuses. Kütuse ja küttevaru ajaline võimekus oli 40%, mis tähendab, et 20 tegevuskohta suudab tagada varu vähemalt 24 tunniks, neli vähemalt nädalaks ning 11-l puudub see täielikult. Alternatiivne veevarustus oli olemas 40%-l tegevuskohtadest ja tarbeveevaru vähemalt 24 tunniks 30 asutusel. Kanalisatsiooni alternatiiv oli olemas 22,8%-l tegevuskohtadest ning juhised kanalisatsiooni katkemise puhuks 28,6%-l, kuid enamik (85,7%) hindas, et nende süsteem peab vastu vähemalt 24 tundi. Andmeside alternatiiv oli olemas 31,4%-l ja ventilatsiooni toimimine tagatud 88,6%-l tegevuskohtadest.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 55,7%, mis näitab, et enamus tegevuskohad suudavad kas ise või lepinguliste partnerite kaudu tagada ligipääsetavuse. 13 tegevuskohta suudab ise tagada ligipääsetavuse ning samuti 13-l on olemas lepingulised partnerid teede hoolduseks, kuid 9 tegevuskohal ei ole seda võimekust üldse.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 37,4%, mis viitab sellele, et suurel osal tegevuskohtadest puudub igasugune koostöö KOViga kriisiplaani vaatest ning teenuse jätkamine

evakuatsiooni korral on läbi mõtlemata mitmel tegevuskohal. Personali asenduse plaan ja alternatiiv on olemas 42,9%-l asutustest. Sama skoor (42,9%) kehtib ka kriisiplaanide kohta, kus plaan ise on olemas 20 tegevuskohal, kuid vaid pooltel neist on see töötajate ja partneritega läbi arutatud. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas 51,4%-l, mis tähendab, et 17 tegevuskohal need puudusid. Asenduspind oli olemas 17 tegevuskohal, kuid vaid 6 neist vastas teenuse osutamise nõuetele – seega oli alamkategooria keskmine tulemus 32,9%. Teenuse jätkamine uues asukohas ja klientide identifitseerimise plaan oli olemas 17,1%-l tegevuskohtadest, ülejäänutel see puudus täielikult. KOViga koostöö kriisiplaani vaatest sai madala skoori – 22,9%. Ainult kahel tegevuskohal on kriisiplaani osas koostöö KOViga, 9 tegevuskohta on sellest teadlikud, kuid ei ole kaasatud.

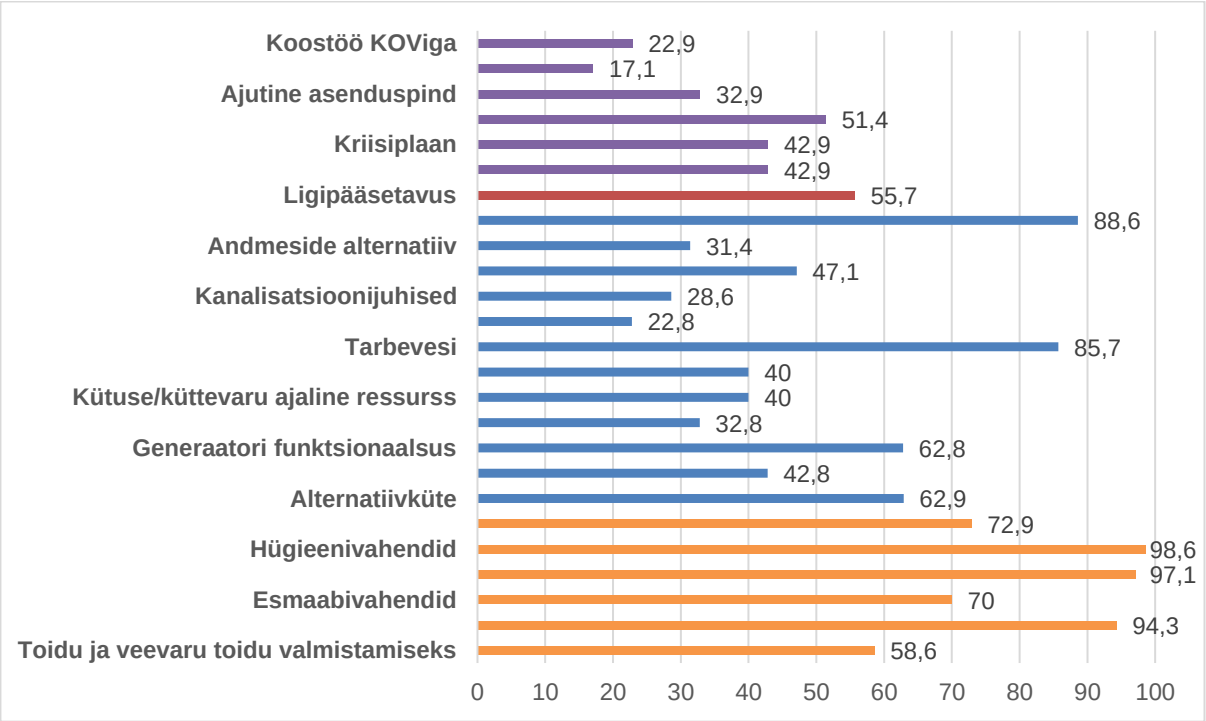

Joonis 14. Ida-Eesti üldhooldusteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Üldhooldusteenuse tugevuseks on varude olemasolu, eriti ravimite, hügieeni- ja isikukaitsevahendite osas. Samas on mitmed kriitilised kitsaskohad seotud elutähtsate teenuste ja toimepidevuse planeerimisega. Generaatorite, alternatiivse veevarustuse, kanalisatsiooni lahenduste ning personali ja teenuse jätkamise plaanide puudumine jätab suure osa teenuseosutajaid kriisiolukorras haavatavaks.

5.3. Erihoolekanne

Küsitluses osales kokku 19 erihoolekande tegevuskohta, millest 16 (84,2%) olid mittetoimepidevad ja 3 (15,8%) osaliselt toimepidevad. Üldine toimepidevuse keskmine tulemus oli 47,7%.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 93%, mis näitab, et varude olemasolu on kaetud vähemalt nädalaks mitmes tegevuskohas. Toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks sai keskmiseks tulemuseks 92,5%. 17 tegevuskohal on olemas vähemalt ühe nädala jagu varusid, ülejäänud kolmel vähemalt 24 tunni jagu. Ravimite, esmaabi-, isikukaitsevahendite ja hügieenitarvete varud on tagatud kõigis tegevuskohtades vähemalt üheks nädalaks. Seevastu eluliste andmete hoiustamine ja varude komplekteeritus said keskmiseks vaid 52,5%, mis näitab,

et kriisiolukorras võib pea pooltes tegevuskohtades vajalike andmete ja varude leidmine olla keeruline.

Elutähtsate teenuste kategooria oli tulemuste poolest kõige nõrgem, keskmine tulemus vaid 14,9%. See tähendab, et tegevuskohtadel puudub suuresti võimekus tagada toimepidevus kanalisatsiooni katkemise korral ja mitmes tegevuskohas puudub tarbeveevaru olemasolu. Alternatiivküte on vaid ühel tegevuskohal. Generaatori olemasolu ja selleks vajalik võimekus on tagatud kolmes tegevuskohas (12,5%), kuid generaatorite funktsionaalsuse keskmine tulemus on kõigest 5%, mis viitab nende väga piiratud võimekusele – näiteks ei saa neid kasutada alternatiivina kütte tagamisel. Kütuse ladustamise võimekus on vaid ühel tegevuskohal (20–100 liitrit), mis ei ole piisav pikemaajaliste katkestuste korral generaatori töö tagamiseks. Ka kütuse ja küttevaru ajaline olemasolu on puudulik: ainult üks tegevuskoht hindas, et varu jagub vähemalt 24 tunniks. Veevarustuse alternatiiv on olemas vaid ühes tegevuskohas (5%) ning tarbeveevaru vähemalt 24 tunniks kolmes tegevuskohas (keskmine tulemus 7,5%). Kanalisatsiooni alternatiiv on olemas ühel tegevuskohal (5%), tegevusjuhised kanalisatsiooni katkemise korral on kõigis tegevuskohtades olemas, kuid vastupidavus katkemise korral sai keskmiseks tulemuseks vaid 10%. Andmeside alternatiiv puudub kõikides tegevuskohtades, ventilatsioonivõimekus on tagatud kõikjal.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus on vaid 10% – ainult üks tegevuskoht suudab ise ligipääsu tagada. Ülejäänutel puuduvad lepingupartnerid ja autonoomne võimekus., Seega lähtuvalt tegevuskoha asukohast ollakse suures sõltuvuses teeomaniku tegevustest ja jõudluses.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 46,5%. Personali asenduse plaan ja alternatiiv on olemas vaid ühel tegevuskohal, mis tähendab, et enamikul on see kriitiline valdkond täielikult katmata. Kriisiplaanid on olemas 90%-l tegevuskohtadest (puuduvad vaid kahel), kuid tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks on ainult ühes plaanis. Ajutine asenduspind on olemas kõigil peale ühe tegevuskoha (92,5%), kusjuures 18-l on see oma asutuse teises tegevuskohas või sarnast teenust pakkuva asutusega kokkuleppel. Teenuse jätkamine uues asukohas ja klientide identifitseerimise plaan on olemas 40%-l tegevuskohtadest. Koostöö kohaliku omavalitsusega kriisiplaani vaates on keskmiselt 42,5% – vaid kolm on kaasatud KOVi kriisiplaani, 11 tegevuskohta on teadlikud, kuid ei ole kaasatud ning ülejäänud ei ole teadlikud ega kaasatud.

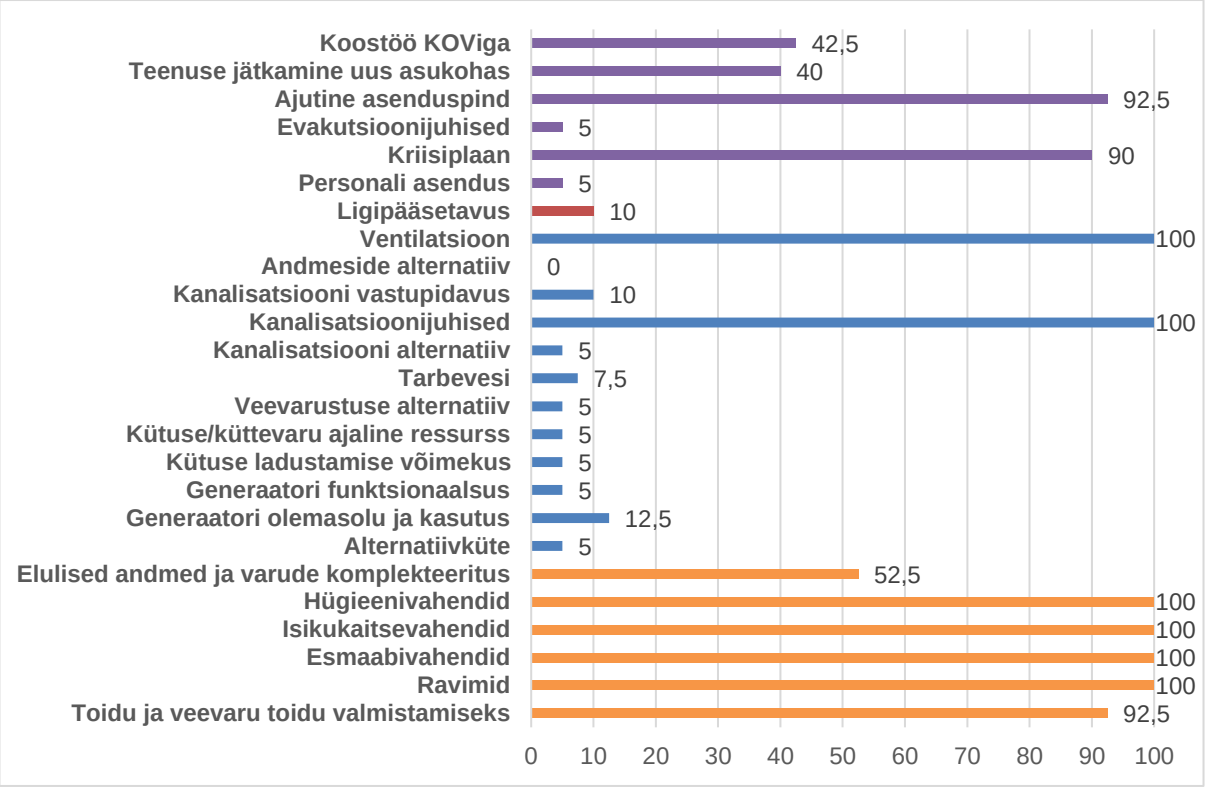

Joonis 15. Ida-Eesti erihoolekandeteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Ida-Eesti erihoolekandeteenuste tegevuskohad on küll hästi varustatud esmatarbevarude osas, kuid kriitilised lüngad esinevad elutähtsates teenustes, personali asenduse planeerimises, ligipääsetavuse tagamises ning teenuse jätkamise korraldamises kriisiolukorras. Erilist tähelepanu vajavad generaatorite kasutusvalmidus, kütusevarud ja veevarustuse alternatiivid, kuna nende puudumine võib oluliselt takistada teenuse osutamist hädaolukorras.

6. Lõuna-Eesti

Lõuna-Eesti piirkonnas (Jõgeva-, Tartu-, Põlva-, Valga-, Võru- ja Viljandimaa) vastas küsitlusele 168 tegevuskohta, millest 33 tegevuskohta olid lastele ööpäevaringse teenust osutavad asutused, 83 oli üldhooldusteenust pakkuvad tegevuskohad ning 52 olid erihoolekande teenust pakkuvad tegevuskohad. Neist 25% (42 tegevuskohta) ei ole toimepidevad, 53% (89 tegevuskohta) on osaliselt toimepidevad ning vaid 22% (37 tegevuskohta) vastab toimepideva asutuse kriteeriumile. Võrreldes üleriigilise keskmisega (40,9% mitte toimepidevad, 43,6% osaliselt toimepidevad, 15,5% toimepidevad) on piirkonnas toimepidevate asutuste osakaal kõrgem ja mitte toimepidevate osakaal madalam. Lõuna- Eesti piirkonna keskmine skoor oli 61,4%, mis on 5,2 protsendipunkti võrra kõrgem kui Eesti keskmine toimepidevuse skoor 56,2%.

Kategooriate lõikes oli varude kategooria keskmine tulemus 82,5%, mis on madalam kui Eesti keskmine (83,2%). Elutähtsate teenuste kategooria skoor oli 49,5%, mis on märgatavalt parem Eesti keskmisest (41,4%). Ligipääsetavuse kategooria keskmine oli 56,8%, ületades samuti Eesti keskmist (50,7%). Kriisivalmiduse kategooria skoor oli 53,7%, mis on samuti kõrgem kui Eesti keskmine (46%).

Lõuna-Eesti piirkond on toimepidevuse näitajate poolest üle Eesti keskmise elutähtsate teenuste, ligipääsetavuse ja kriisivalmiduse kategooriates. Suurim keskmine toimepidevus kategooriate lõikes on varude olemasolu, mis on piirkonnas suures osas tagatud. Samas vajab rohkem

tähelepanu elutähtsate teenuste tagamine, eriti generaatorite, alternatiivsete küttelahenduste ja veevarustuse osas, et kriisiolukorras oleks teenuse jätkusuutlikkus tagatud.

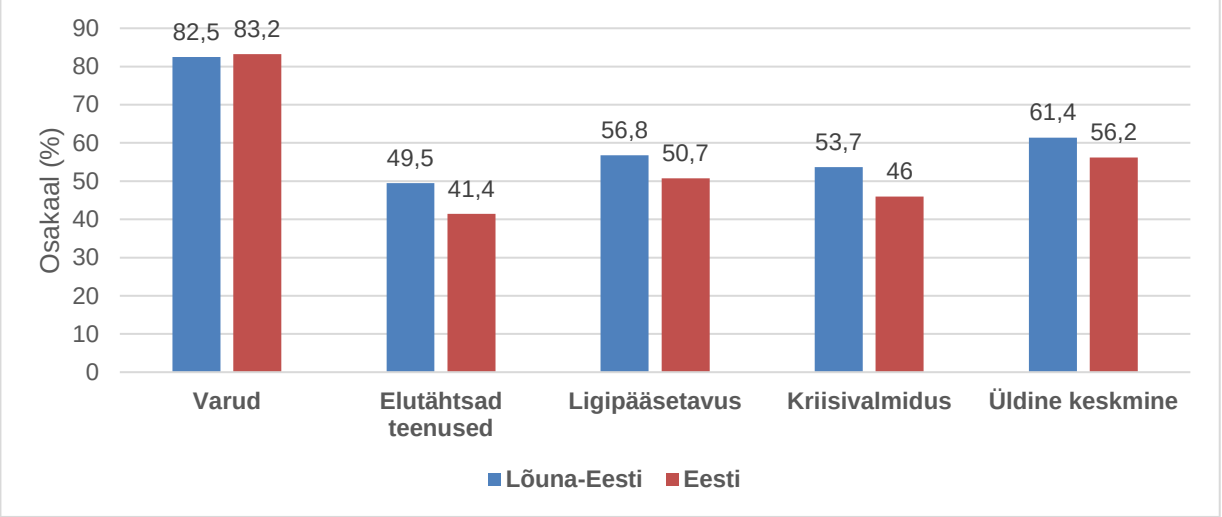

Joonis 16. Lõuna-Eesti võrdlus Eesti keskmisega (%)

6.1. Lastele ööpäevaringset teenust osutavad asutused

Lastele ööpäevaringse teenuse pakkujaid oli 33 tegevuskohta, millest mittetoimepidevad olid 6, osaliselt toimepidevad 18 ja toimepidevad 9 tegevuskohta. Keskmine toimepidevuse skoor oli 62%.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 75,6%, seega on varud olemas enamusel tegevuskohtadest vähemalt 24 tunniks. Toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks sai skooriks 75%, neljal tegevuskohal puudus see varu täielikult. Ravimite varu alamkategooria keskmine oli 82,8%, kus 5 tegevuskohal puudus varu ja 26 tegevuskohal olid varud vähemalt üheks nädalaks. Esmaabivahendite varu keskmine oli 70,3%, kus 5 tegevuskohal puudus varu ja 18 tegevuskohal oli varu vähemalt üheks nädalaks. Isikukaitsevahendite keskmine skoor oli 73,4%, kuids 7 tegevuskohal puudus varu. Hügieenivahendite keskmine tulemus oli 71,9%, 8 tegevuskohal puudus varu täielikult. Eluliste andmete ja varude komplekteerituse ning asukoha alamkategooria tulemus oli 78,1%, sh 5 tegevuskohal puudus süsteemsus andmete ja varude leidmiseks.

Elutähtsate teenuste keskmine tulemus oli 49,1%, mis viitab, et paljudes tegevuskohtades puudub tarbeveevaru ning kanalisatsiooni katkemise korral puudub tegevuskohtades suuresti alternatiiv. Alternatiivne küttelahendus on olemas 87,5%-l tegevuskohtadest, mis näitab, et enamik asutusi suudab põhiküttesüsteemi rikke korral hoida ruumid soojana. Generaatori olemasolu ja selle kasutusvõimekus on tagatud vaid 28,1%-l tegevuskohtadest – see tähendab, et ainult 12 asutust omab nii generaatorit kui ka vajalikku juhendmaterjali, ühendusi ja personali, kes oskaks seda kasutada. Generaatorite funktsionaalsuse alamkategooria keskmine tulemus on 36%, mis viitab sellele, et osad olemasolevad seadmed on mitmeotstarbelised (nt elektri, kütteseadmete või veepumpade tööks), kuid suurem osa on piiratud võimekusega. Kütusevaru ladustamise võimekuse keskmine tulemus on 26,6% – 16 tegevuskohal on võimekus kütust hoiustada, kuid ainult ühel neist on võimekus ladustada vähemalt 1000 liitrit.

Kütuse ja küttevaru ajaline kestvus on keskmiselt 54,7%, mis tähendab, et enamus asutusi, kus on alternatiivne kütteallikas või generaator, suudavad tagada nende töö vähemalt 24 tunniks; ainult 9 tegevuskohal puudub selline varu täielikult. Veevarustuse alternatiiv on olemas 43,8%-l tegevuskohtadest, kuid tarbeveevaru olemasolu on veelgi piiratum – keskmine tulemus on

28,1%. Vaid 4 tegevuskohta suudavad varuda vett rohkem kui nädalaks, ülejäänutel on varu vaid üheks päevaks. Kanalisatsiooni alternatiiv on olemas 34,4%-l tegevuskohtadest (11 asutust). Juhised kanalisatsiooni katkemise korral on olemas pooltel asutustel ning kanalisatsiooni vastupidavus teenuse katkemisel vähemalt 24 tunniks on tagatud 48,4%-l tegevuskohtadest (25 asutust). Andmeside alternatiiv on olemas 40,6%-l tegevuskohtadest, mis tähendab, et enamus asutusi jääks sidekatkestuse korral alternatiivse suhtluskanalita. Ventilatsiooni toimimine on tagatud kõigis tegevuskohtades.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine oli 61%, 21 tegevuskohta suudab tagada ligipääsetavuse ise või koostööpartneri abiga.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 61,6%, peamised puudused on KOVi kriisiplaani kaasumisel ning evakuatsiooni korral teenuse osutamise plaan uuel pinnal. Personali asenduse plaan on olemas 65,6%-l tegevuskohtadest. Kriisiplaan on olemas 86%-l tegevuskohtadest, kuid ainult osad sisaldavad evakuatsioonijuhiseid (62,5%). Asenduspind on olemas 65,6%-l tegevuskohtadest, kusjuures enamik neist vastab teenuse osutamise nõuetele. Teenuse jätkamine uues asukohas ja klientide identifitseerimise plaan on olemas vaid 18,6%-l tegevuskohtadest. Koostöö KOViga kriisiplaani vaatest keskmine tulemus on 31,3%, vaid 4 tegevuskohta on kaasatud KOVi kriisiplaani.

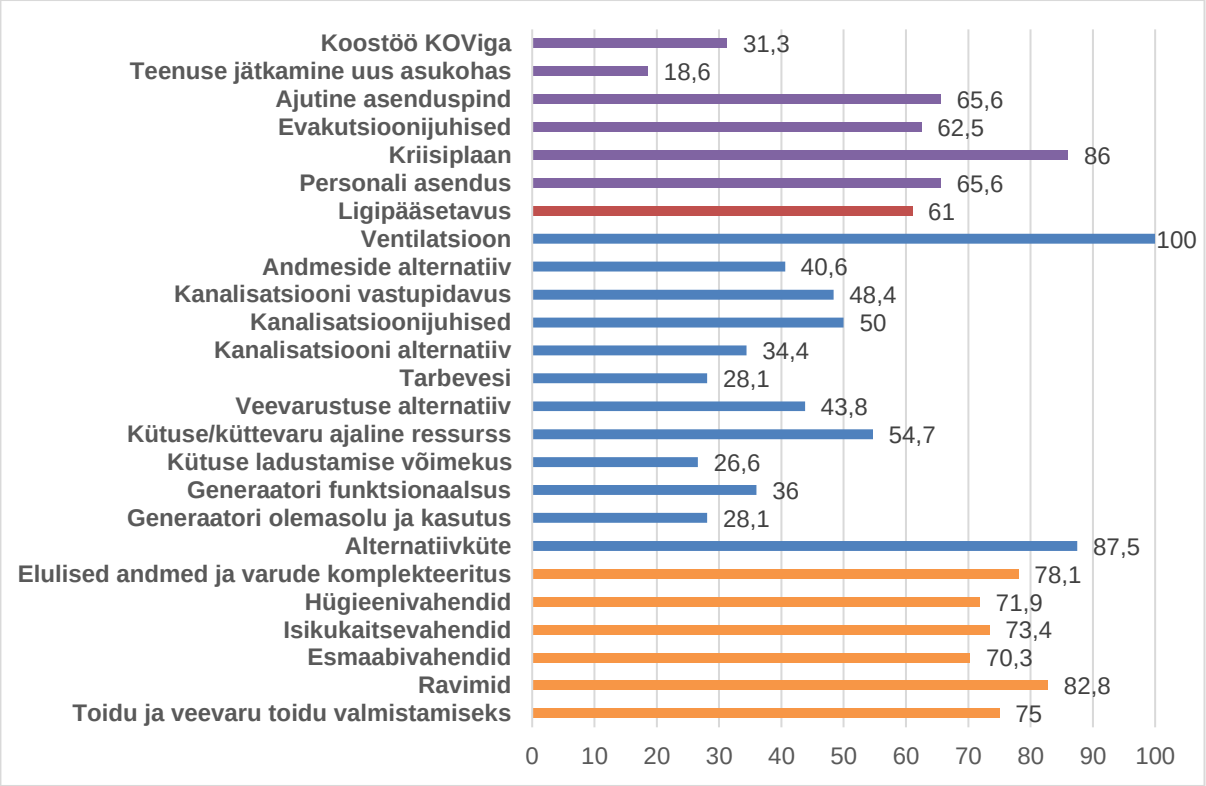

Joonis 17. Lõuna-Eesti lastele ööpäevaringse teenuse osutajate alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lõuna-Eestis on lastega seotud ööpäevaringsete teenuste pakkujad üldjoontes varude osas hästi ette valmistatud, kuid kõige suuremad puudujäägid ilmnevad elutähtsates teenustes, eriti generaatorite, veevarustuse ja kanalisatsiooni alternatiivide ning kütusevarude osas. Samuti on murekohaks teenuse jätkamise ja klientide identifitseerimise plaanide puudumine, mis kriisiolukorras raskendab töö järjepidevust. Koostöö KOViga kriisiplaani osas vajab samuti olulist arendamist.

6.2. Üldhooldus

Ülevaate koostamisel osales Lõuna-Eestist üldhooldusteenuse valdkonnas 83 tegevuskohta, millest 18 olid mittetoimepidevad, 53 osaliselt toimepidevad ja 12 toimepidevad. Piirkonna keskmine üldskoor oli 61%, mis viitab keskmisest veidi paremale olukorrale, kuid samas näitab, et toimepidevust takistavaid kitsaskohti on endiselt palju.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 81%, seega on enamus varud tegevuskohtadel tagatud vähemalt üheks nädalaks, peamiseks kitsakohaks on toidu ja veevaru söögi valmistamiseks. Toidu ja veevaru söögi valmistamiseks oli keskmiselt 62% – see on suhteliselt madal, arvestades, et seitsmel asutusel puudus varu täielikult. Ravimite varu tulemus oli 90,4%, kusjuures 7 tegevuskohal oli see tagatud vähemalt nädalaks. Esmaabivahendite keskmine skoor oli 78,3% ja kõikidel tegevuskohtadel oli olemas varu vähemalt 24 tunniks. Isikukaitsevahendite keskmine skoor oli 92,2% ning hügieenivahendite keskmine 94% – enamikus asutustest on need varud olemas vähemalt nädalaks. Klientidega seotud eluliste andmete ja vajalike varude leitavuse ja komplekteerituse alamkategooria keskmine tulemus oli 84,3%, mis näitab, et enamikus tegevuskohtades on vajalik info kriisiolukorras hõlpsasti kättesaadav.

Elutähtsate teenuste keskmine tulemus oli 54,2%, mis näitab, et suuresti suudavad tegevuskohad vähemalt osaliselt tagada elutähtsaid teenuseid sh on mitmetel tegevuskohtadel olemas generaatori võimekus. Alternatiivne küttelahendus on olemas 83,1%-l tegevuskohtadest. Generaatori olemasolu, kasutusoskus ja ühendamise võimalus olid keskmiselt 62,7% – see tähendab, et 19 tegevuskohal puudub generaator või selle kasutamise võimekus. Generaatori funktsionaalsus oli keskmiselt 68,7%, mis näitab, et olemasolevad seadmed on enamasti piisavalt võimekad. Kütusevaru ladustamise võimekus oli 51,8% – 64 tegevuskohal on vastav võimekus, kuid vaid 22-l on võimalik ladustada vähemalt 1000 liitrit. Kütuse- ja küttevaru ajaline kestvus oli keskmiselt 50,6% – ainult 12 tegevuskohal jagub varu nädalaks. Veevarustuse alternatiiv on olemas 47%-l tegevuskohtadest, tarbeveevaru keskmine tulemus oli 48,8%. Kanalisatsiooni alternatiiv on olemas 36,1%-l tegevuskohtadest ning juhised kanalisatsiooni katkemise korral tegutsemiseks vaid 35%-l tegevuskohtadest. Kanalisatsiooni vastupidavus katkemise korral oli keskmiselt 46,4% – vähemalt 24 tundi suudab vastu pidada 66 tegevuskohta. Andmeside alternatiiv oli olemas vaid 21,7%-l tegevuskohtadest, samas ventilatsioonivõimekus oli tagatud 98,8%-l tegevuskohtadest.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 57,2%. 20 tegevuskohal puudus võimekus ligipääsu tagada, 32-l oli võimekus seda ise teha ning 31-l olid lepingulised partnerid, kes teede hoolduse ja ligipääsu tagavad.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 48,8%, mis viitab, et tegevuskohad ei ole suuresti kaasatusd KOVi kriisiplaanidesse ning sammuti puudub kriisiplaan mitmel tegevuskohal üldse.Personali asenduse plaan ja alternatiiv on olemas 49,4%-l tegevuskohtadest. Kriisiplaanide keskmine tulemus oli 57,8% – 24 tegevuskohal puudus kriisiplaan täielikult. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas 63,9%-l tegevuskohtadest. Ajutise asenduspinna olemasolu keskmine tulemus oli 46,4% – 22 tegevuskohal puudus see täielikult. Teenuse jätkamise ja klientide identifitseerimise plaan oli olemas vaid 24,1%-l tegevuskohtadest. Koostöö KOV-iga kriisiplaanide vaatest oli keskmiselt 50,6% – ainult 26 tegevuskohta olid kaasatud KOVi kriisiplaanidesse.

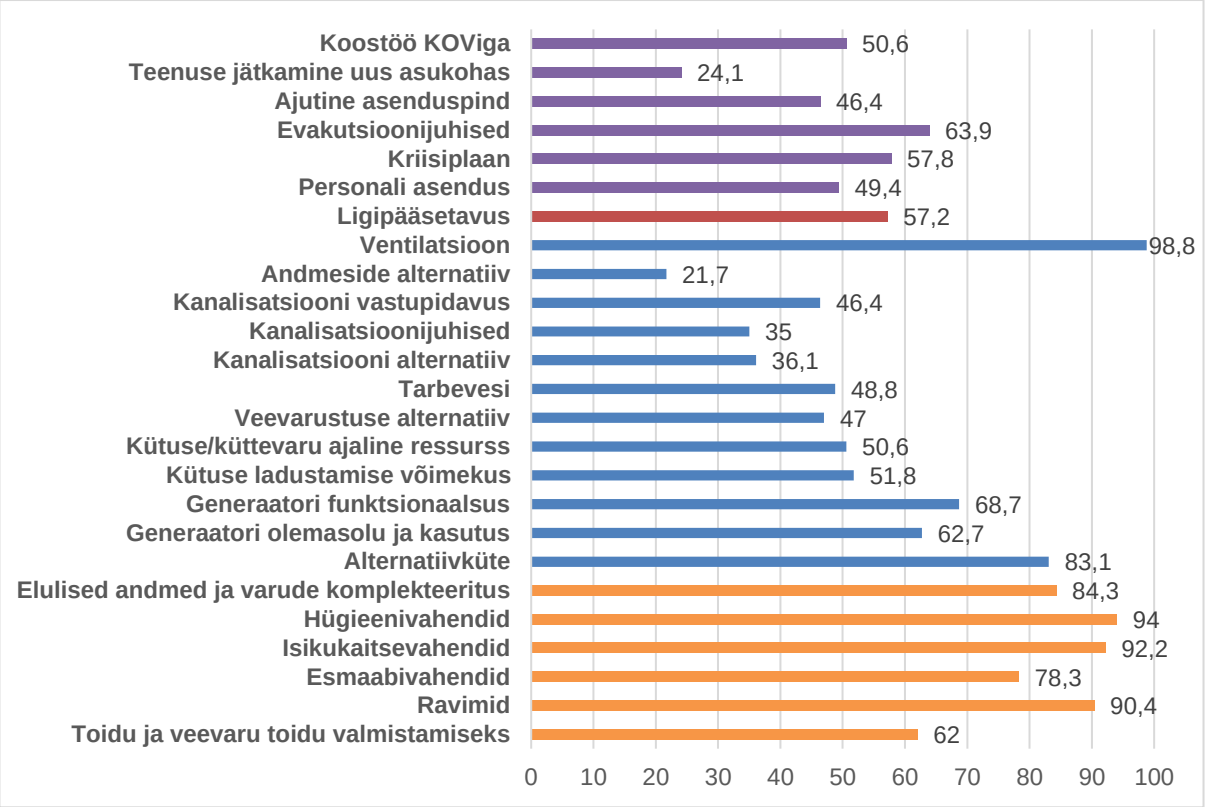

Joonis 18. Lõuna-Eesti üldhooldusteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lõuna-Eesti üldhooldusteenuste tugevusteks on korralikud ravimite, hügieeni- ja isikukaitsevahendite varud ning suhteliselt hea alternatiivsete küttelahenduste olemasolu. Suurimateks kitsaskohtadeks on aga toidu- ja veevarud, generaatori ja kütusevaru kestvus, kanalisatsiooni ja veevarustuse alternatiivide puudumine, andmeside tagamine, personali asenduse planeerimine ning evakuatsiooni- ja kriisiplaanide terviklikkus.

6.3. Erihoolekanne

Lõuna-Eestis erihoolekande teenuseid osutavast 52 tegevuskohast olid 18 mittetoimepidevad, 18 osaliselt toimepidevad ning 16 toimepidevad. Piirkonna keskmine toimepidevuse skoor oli 62%.

Varude kategooria üldine tulemus oli 89%, mis viitab sellele, et suurem osa tegevuskohtadest omab varusid vähemalt üheks nädalaks. Toidu ja veevaru söögi valmistamiseks oli keskmiselt 84%, kusjuures 36 tegevuskohal jagus varu vähemalt nädalaks. Ravimite varu skoor oli 97,2%, esmaabivahendite tulemus 90,6%, isikukaitse- ja hügieenivahendite puhul 96,2% – need kõik viitavad sellele, et valdavalt on varud vähemalt üheks nädalaks olemas. Küll aga on eluliste andmete ja varude komplekteerituse skoor vaid 65,1%, mis viitab, et mitmel tegevuskohal võivad andmed ja vajalikud varud olla eri kohtades, muutes kriisi ajal nende leidmise keerulisemaks.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 42,3%, mis on murettekitavalt madal. Vähem kui pooltel asutustel on olemas alternatiivne küttelahendus. Generaatori olemasolu ja kasutuse tulemus oli 46,2% ning generaatori funktsionaalsuse puhul 43,4%. Kütuse ladustamise võimekus oli vaid 26,4%-l tegevuskohtadest, kusjuures vähemalt 1000-liitrine mahutavus oli ainult 4 tegevuskohal. Samuti oli kütusevaru ja selle ajalise ressursi näitaja tulemus vaid 30,2%. Veevarustuse alternatiiv oli olemas 45,3%-l tegevuskohtadest, tarbeveevaru skoor oli keskmiselt 34%, mis näitab, et enam kui pooltel tegevuskohtadel puudub piisav varu. Kanalisatsiooni alternatiiv oli olemas vaid 30,2%-l tegevuskohtadest, kuigi juhised katkemise korral olid olemas 68%-l. Kanalisatsiooni vastupidavus vähemalt 24 tunniks on 35%-l tegevuskohtadest.

Andmeside alternatiiv oli olemas vaid 28,3%-l tegevuskohtadest, samas kui ventilatsioon oli tagatud 98,1%-l.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 53,8%. 27 tegevuskohal oli võimekus tagada ligipääs iseseisvalt, 3 tegevuskohal olid lepingulised partnerid ning 23-l puudus võimekus ja leping.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 56,6%, mis näitab, et tegevuskohtadel puudub suuresti asenduspind ning sammuti on koostöö KOViga kriisiplaanivaatest kesine. Personali asenduse plaan oli olemas vaid 43,4%-l tegevuskohtadest. Kriisiplaanide tulemus oli kõrge – 87,7% tegevuskohtadest omasid plaani ja olid selle partneritega läbi arutanud. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas 90,6%-l tegevuskohtadest. Ajutise asenduspinna olemasolu näitaja oli madal – vaid 40,6%, teenuse jätkamise ja klientide identifitseerimise plaani tulemus 32,1% ning koostöö KOViga kriisiplaanide osas 33%.

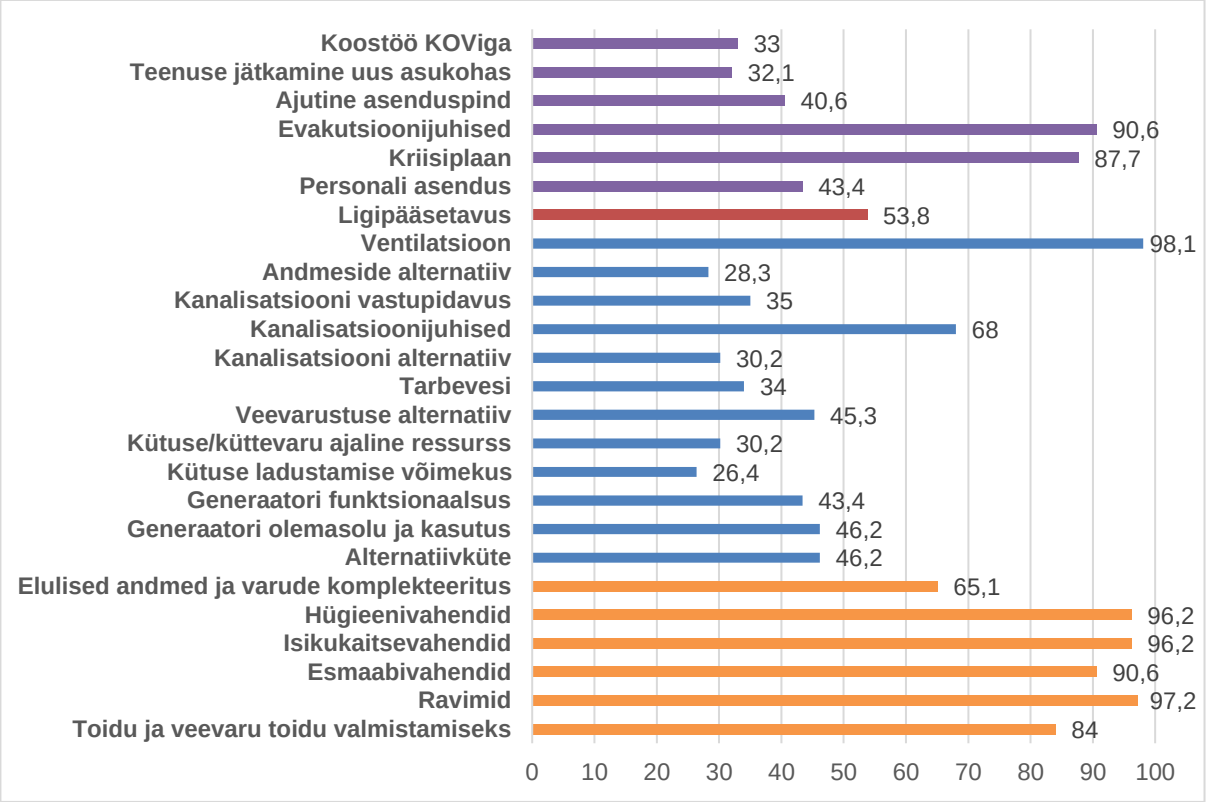

Joonis 19. Lõuna-Eesti erihoolekandeteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lõuna-Eesti erihoolekande tugevuseks on varude olemasolu ja kriisiplaanid, kuid olulisteks kitsaskohtadeks jäävad elutähtsate teenuste alternatiivid, kütusevarud, veega varustatus ning ligipääsetavus.

7. Lääne-Eesti

Lääne-Eesti piirkonnas (Järva-, Rapla-, Lääne-, Hiiu-, Saare- ja Pärnumaa) osales kaardistuses kokku 103 tegevuskohta. Nendest 57 olid (55,3%) mittetoimepidevad, 38 (36,9%) osaliselt toimepidevad ja 8 (7,8%) toimepidevad. Piirkonna üldine keskmine toimepidevuse skoor oli 51,4%, mis jääb alla Eesti keskmisele (56,2%).

Varude kategooria keskmine tulemus oli Lääne-Eestis 84,2%, mis ületab Eesti keskmist (83,2%). See viitab sellele, et piirkonna tegevuskohad on varude osas hästi ettevalmistatud, tagades suuremas osas vähemalt 24 tunni jagu hädavajalikke ressursse ning sageli ka pikemaks

perioodiks. Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 40,3%, mis jääb alla Eesti keskmisele (41,4%). See näitab, et piirkonnas on puudujääke alternatiivsete lahenduste, varugeneraatorite, kütusevarude ja muu kriitilise taristu tagamisel kriisiolukordades. Ligipääsetavuse keskmine skoor oli 44,2%, mis on samuti madalam Eesti keskmisest (50,7%). See viitab probleemidele teede hoolduse ja kriitilise ligipääsu tagamisel, mis võib kriisiolukorras häirida nii teenuseosutamist kui ka abi jõudmist klientideni. Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 36,7%, jäädes märgatavalt alla Eesti keskmise (46%). See näitab, et personali asendamise plaanide, kriisiplaanide, ajutiste asenduspindade ja teenuse jätkamise protseduuride osas on piirkonnas olulised puudujäägid.

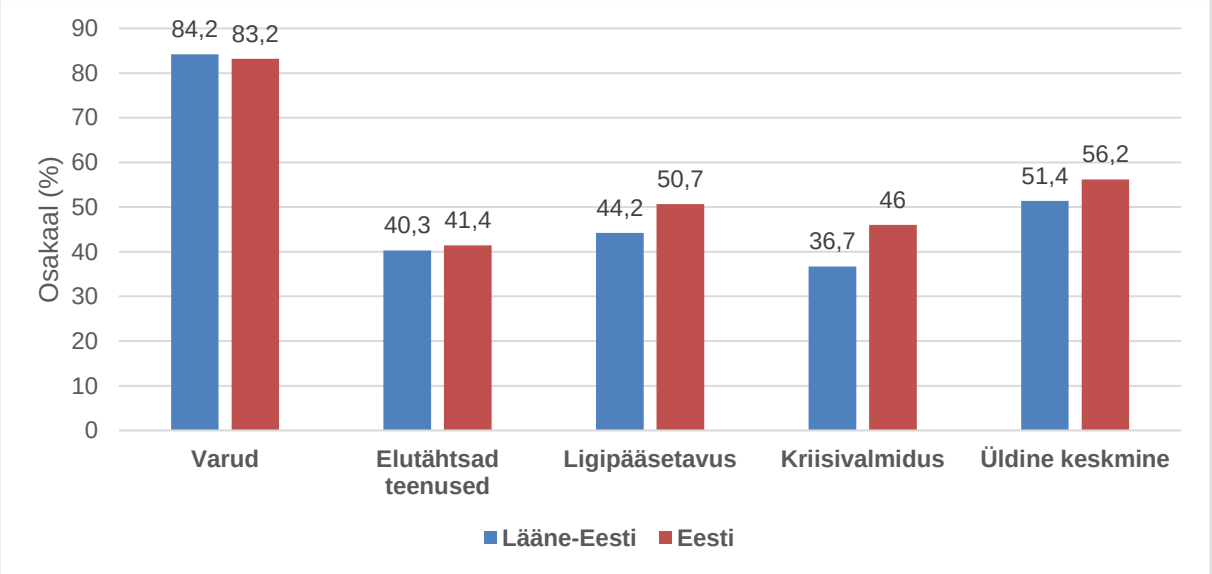

Joonis 20. Lääne-Eesti võrdlus Eesti keskmisega (%)

Lääne-Eesti tugevuseks on kõrge varude tase, kuid nõrkuseks madal valmisolek elutähtsate teenuste tagamisel, ligipääsetavuse kindlustamisel ja üldises toimepidevuses.

7.1. Lastele ööpäevaringset teenust osutavad asutused

Lääne-Eesti piirkonnas vastas kaardistusele 10 lastele ööpäevaringset teenust pakkuvat tegevuskohta. Nendest neli olid osaliselt toimepidevad ja kuus mittetoimepidevad. Piirkonna keskmine toimepidevuse skoor oli 43,5%.

Varude kategooria keskmine tulemus oli 70%. Kõige nõrgem alamkategooria oli toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks, mille keskmine oli vaid 40%. Neljal tegevuskohal puudus see varu täielikult ja ainult kahel tegevuskohal oli varu vähemalt nädalaks. Seevastu ravimite varu oli väga heal tasemel – keskmiselt 90% ning kõikidel tegevuskohtadel olemas (kaheksal vähemalt nädalaks). Esmaabivahendite keskmine skoor oli 60%, kõikidel tegevuskohtadel oli minimaalne varu olemas, kuid vaid kahel tegevuskohal jätkus seda nädalaks. Isikukaitsevahendite keskmine skoor oli 85% – varu oli kõigil olemas ning seitsmel tegevuskohal vähemalt nädalaks. Hügieenivahendite keskmine oli 80%, puudus ainult ühel tegevuskohal. Klientidega seotud eluliste andmete ja varude asukoha alamkategooria oli väga hea – keskmine 95%, mis näitab, et vajalik info ja varud on kriisiolukorras kergesti leitavad.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine oli 43,5%. Alternatiivne küttelahendus oli olemas 90%-l tegevuskohtadest, puududes ainult ühel. Generaatori olemasolu ja kasutus oli aga äärmiselt madal – keskmiselt 10%, vaid kahel tegevuskohal oli generaator koos vajalike ühenduste ja juhenditega. Generaatori funktsioonide keskmine oli 50%, seega olemasolevate generaatoritel on piiratud funktsionaalsus (suudab tagada näiteks ainult elektrit, kütet samal ajal ei suuda

tagada). Kütusevaru ladustamise võimekuse keskmine oli 10% – ainult kahel tegevuskohal oli võimalik ladustada 20–100 liitrit kütust. Kütuse- ja küttevaru ajalise ressursi keskmine oli 50%, mis tähendab, et üheksa tegevuskohta suudaks tagada generaatori töö vähemalt 24 tunniks, ühel tegevuskohal puudus generaatori töös hoidmiseks kütusevaru võimekus täielikult. Veevarustuse alternatiiv oli olemas 30%-l tegevuskohtadest (3 asutust). Tarbeveevaru keskmine tulemus oli vaid 15% – 3 tegevuskohal oli varu vähemalt 24 tunniks. Kanalisatsiooni alternatiiv oli olemas ainult ühel tegevuskohal (10%). Samas kanalisatsioonijuhised olid olemas 80% tegevuskohtadest ja kanalisatsiooni ajaline vastupidavus keskmiselt 50% – 9 tegevuskohta suudaks vastu pidada vähemalt 24 tundi. Andmeside alternatiiv oli olemas 40% tegevuskohtadest, ventilatsiooni toimimine oli tagatud kõigis asutustes.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli vaid 10%. See tähendab, et ainult üks tegevuskoht suudab iseseisvalt tagada ligipääsetavuse; ülejäänutel puudusid nii võimekus kui ka lepingupartnerid, kes selle tagaksid.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine oli 28,3%, mitmes tegevuskohas puudusid tegevusjuhised evakuatsiooni korral ning teenuse jätkamine uuel pinnal oli ka läbi mõtlemata mitmel tegevuskohal. Kõige kriitilisem murekoht on personali asendusplaani või alternatiivi täielik puudumine kõikides tegevuskohtades. Kriisiplaanide keskmine tulemus oli 55% – 5 tegevuskohal oli plaan olemas ja partneritega läbi arutatud, ühel oli plaan, aga seda ei ole partneritega arutatud. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas vaid 30%-l tegevuskohtadest (kolm asutust). Ajutise asenduspinna keskmine oli 35% – kolm tegevuskohta omasid sobivat asenduspinda ja ühel oli pind, mis ei vastanud teenuse osutamise nõuetele. Teenuse jätkamine uues asukohas ja klientide identifitseerimise plaan oli olemas vaid 20%-l tegevuskohtadest (kaks asutust). Koostöö kohalike omavalitsustega kriisiplaanide osas oli keskmiselt 65% – kuus tegevuskohta olid KOVi kriisiplaani kaasatud, üks teadlik, kuid mitte kaasatud, ning kolmel puudus igasugune ülevaade või koostöö.

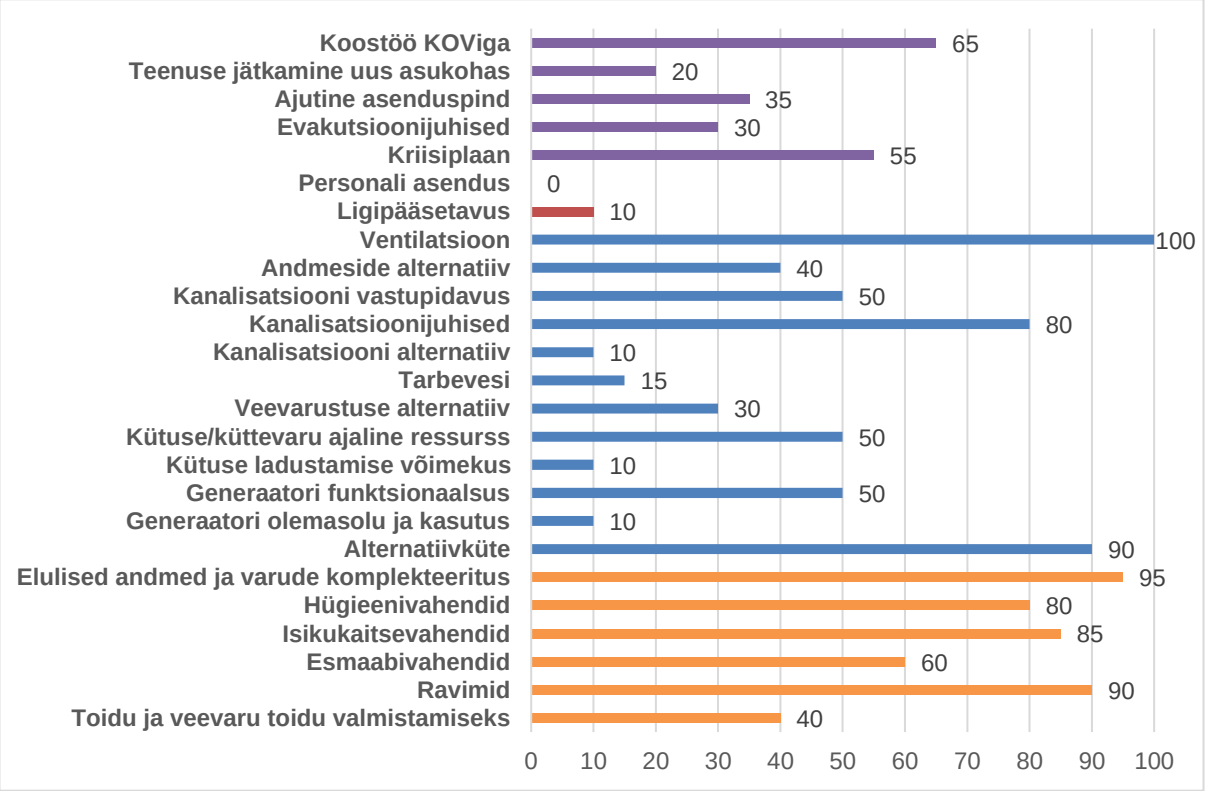

Joonis 21. Lääne-Eesti lastele ööpäevaringset teenust pakkuvate asutuste alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lääne-Eesti lasteasutuste suurimad tugevused on ravimite, isikukaitse- ja hügieenivahendite ning eluliste andmete kättesaadavuse tagamine. Samas kriitilisemad probleemid on seotud personali asendusvõimekuse täieliku puudumise, ligipääsetavuse tagamise nõrkuse, generaatorite ja kütusevarude vähesuse, veevarustuse ja kanalisatsiooni alternatiivide puudumise ning elutähtsate teenuste tagamise üldise madala tasemega.

7.2. Üldhooldus

Lääne-Eesti piirkonna üldhooldusteenuse toimepidevuse analüüs näitab, et piirkonna peamised tugevused seisnevad varude tagatuses, kuid mitmed kriitilised valdkonnad – eelkõige elutähtsate teenuste järjepidevus ning kriisivalmiduse planeerimine – vajavad olulist täiustamist. Küsitlusele vastas 60 tegevuskohta, millest 8 olid toimepidevad, 30 osaliselt toimepidevad ning 22 mittetoimepidevad. Piirkonna üldine toimepidevuse keskmine oli 61,1%, mis on ligilähedane Eesti keskmisele, kuid viitab sellele, et ligi kaks kolmandikku asutustest ei ole kriisiolukordadeks täielikult valmis.

Varude üldine keskmine tulemus oli 81,1%, seega on enamus tegevuskohtadest olemas varud nädalaks või rohkemaks. Söögi valmistamiseks toidu- ja veevaru keskmine skoor oli 65,8%, kuid viiel tegevuskohal puudus varu täielikult. Ravimite varu osas on seis oluliselt parem – keskmine tulemus 90,8%, ainult ühel asutusel puudus ravimivaru täielikult. Esmaabivahendite varu keskmine skoor oli 75%, kolmel tegevuskohal varud puudusid. Isikukaitsevahendite varu oli keskmiselt 91,7%, varu puudus ühes tegevuskohas. Hügieenivahendite varu keskmine skoor oli 89,2%, kahes tegevuskohas varu puudus. Eluliste andmete hoiustamise ja varude komplekteerituse keskmine oli 86,7%, mis näitab, et enamikus asutustes on kriitilised andmed ja varud hästi organiseeritud ning kergesti kättesaadavad.

Elutähtsate teenuste kategooria keskmine tulemus oli 51,2%, mis viitab mõningatele arenguvajadustele. Alternatiivne küttelahendus on olemas 78,3%-l tegevuskohtadest, seega 13 tegevuskohal puudub igasugune lahendus põhikütte katkemise puhuks. Generaatori olemasolu ja vastav kasutus oli tagatud 35 tegevuskohas (48,3%), kuid generaatori funktsionaalne võimekus oli kõrgem – keskmine skoor 71,7%. Kütusevaru ladustamise võimekus oli olemas 31 tegevuskohas (35,8%), kuid vaid 12 tegevuskohal oli võimekus vähemalt 1000 liitri ladustamiseks. Kütusevaru ajalise ressursi keskmine oli 41%, mis tähendab, et 39 tegevuskohta suudavad tagada kütuse või kütte vähemalt 24 tunniks. Veevarustuse alternatiiv oli olemas 58,3%-l tegevuskohtadest (35 asutust), tarbeveevaru keskmine skoor oli 45%, kusjuures 48 tegevuskohal oli tagatud vähemalt 24 tunni jagu vett, ent vaid kuues tegevuskohas vähemalt ühe nädala varu. Kanalisatsiooni alternatiiv oli olemas ainult 31,7%-l tegevuskohtadest (19 asutust), juhised kanalisatsiooni katkemise korral tegutsemiseks olid olemas vaid 14 tegevuskohas (23,3%). Samas kanalisatsiooni ajutine vastupidavus oli keskmiselt 51,7%, mis tähendab, et 53 tegevuskohta suudavad tagada kanalisatsiooni toimimise vähemalt 24 tunniks. Alternatiivne andmeside oli olemas vaid 28,3% tegevuskohtades (17 asutust), kuid ventilatsioonivõimekus oli tagatud kõikjal.

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 65,8%. Täielik võimekus iseseisvalt ligipääsetavus tagada oli 29 tegevuskohal, 21 tegevuskohal oli olemas lepinguline partner ning 10 tegevuskohal puudus igasugune võimekus ligipääsetavust tagada.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine tulemus oli 40,5%. Personali asenduse plaan ja alternatiiv oli olemas vaid 17 tegevuskohal (28,3%). Kriisiplaanide olemasolu keskmine tulemus oli 49,2%, sh 33 tegevuskohal oli kriisiplaan olemas, aga ainult 26 neist olid seda partneritega läbi arutanud. Tegevusjuhised evakuatsiooni korral tegutsemiseks olid olemas 32 tegevuskohas (53,3%), samas 28 tegevuskohal need puudusid. Asenduspinna olemasolu keskmine skoor oli 57,5%, mis tähendab, et 46 tegevuskohal oli asenduspind olemas, kuid vaid 23 neist vastas nõuetele. Teenuse jätkamise ja klientide identifitseerimise plaan oli olemas vaid 21,7%-l tegevuskohtadest

(13 asutust), mis näitab selget puudujääki teenuse katkematu jätkamise osas kriisiolukorras. Koostöö kohalike omavalitsustega oli samuti piiratud – vaid 20 tegevuskohta olid kaasatud KOVi kriisiplaani, 19 olid küll teadlikud KOVi plaanidest, kuid ei olnud kaasatud, ning 21 tegevuskohta ei olnud ei teadlikud ega kaasatud.

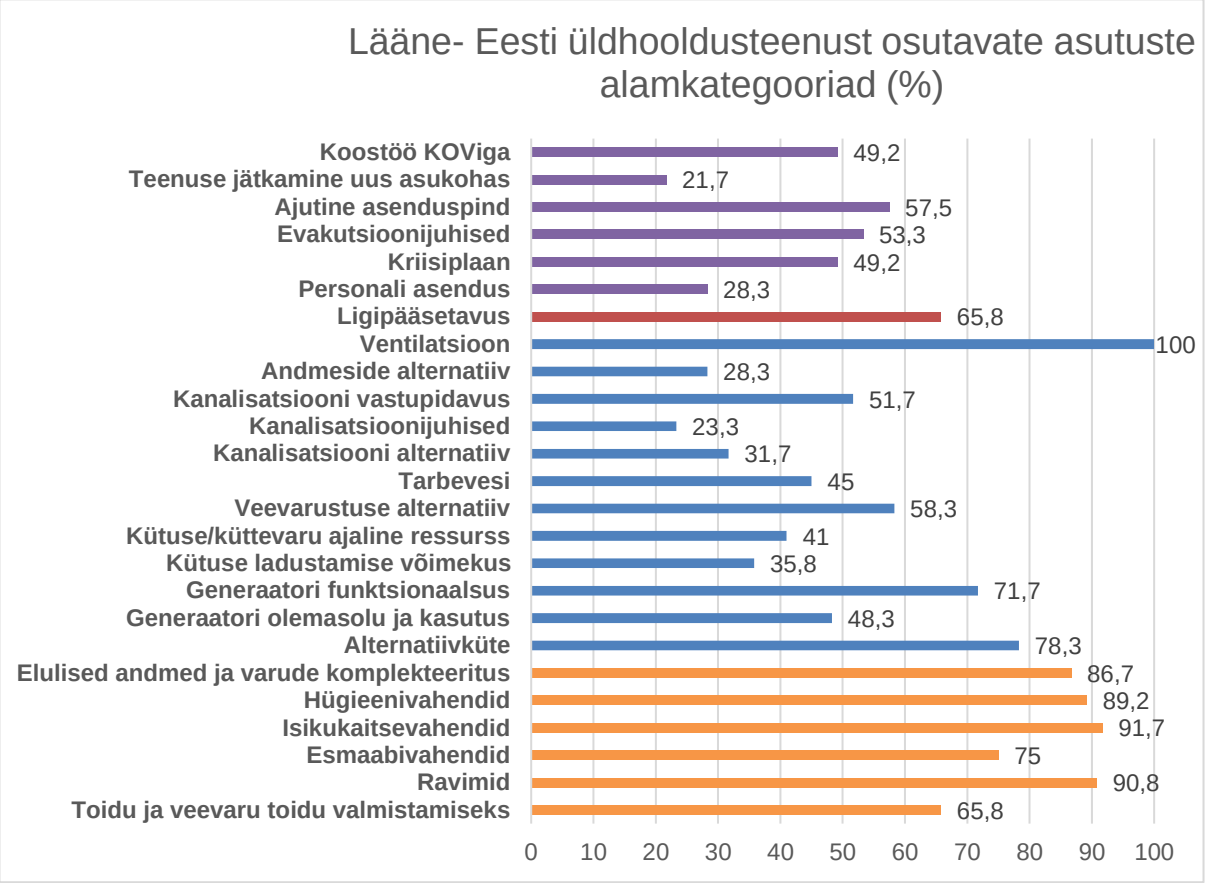

Joonis 22. Lääne-Eesti üldhooldusteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lääne-Eesti üldhoolduse tegevuskohtadel on end üldjuhul hästi kindlustanud varude osas, kuid kriitiliste elutähtsate teenuste tagamisel ja kriisivalmiduse planeerimises esineb olulisi lünki. Eriti tõsisteks probleemkohtadeks on kütuse- ja veevarude ebapiisavus, kanalisatsiooni alternatiivide ja juhiste nappus, personali asenduse planeerimise puudulikkus ning vähene koostöö kohalike omavalitsustega. Need kitsaskohad vähendavad asutuste suutlikkust toime tulla pikemaajaliste kriisiolukordadega ning vajavad süsteemset tähelepanu ja lahendusi.

7.3. Erihoolekanne

Lääne-Eesti erihoolekande teenuste ülevaate koostamisel osales 33 tegevuskohta. Nendest ei olnud ükski tegevuskoht toimepidev, 4 tegevuskohta olid osaliselt toimepidevad ning 29 tegevuskohta ei olnud toimepidevad. Piirkonna keskmine üldskoor oli 45,4%, mis jääb alla Eesti erihoolekande keskmisele.

Parima tulemuse saavutas erihoolekanne varude kategoorias, kus keskmine tulemus oli 94,2%. Söögi valmistamiseks toidu- ja veevaru alamkategooria keskmine skoor oli 89,4%, kusjuures 32 tegevuskohal oli varu olemas vähemalt üheks nädalaks, kuidühel tegevuskohal puudus varu täielikult. Ravimivarude keskmine skoor oli 100%, mis näitab, et kõigil 33 tegevuskohal on olemas vähemalt ühe nädala jagu varusid. Esmaabivahendite keskmine tulemus oli 93,9%, enamikul neist vähemalt nädalase varuga ning neljal tegevuskohal vähemalt 24 tunni jagu varusid. Isikukaitse- ja hügieenivahendite keskmine tulemus oli mõlemal juhul 95,5%, mis näitab, et

vajalikud varud on olemas peaaegu kõikidel asutustel vähemalt nädalaks. Klientide eluliste andmete hoiustamise ja varude komplekteerituse alamkategooria keskmine skoor oli 94%, mis tähendab, et enamikul asutustest on vajalikud andmed ja varud kriisiolukorras ühest kohast kergesti kättesaadavad.

Kõige madalama tulemuse sai piirkond elutähtsate teenuste kategoorias, kus keskmine tulemus oli vaid 19,5%, mitmel tegevuskohal puudus alternatiivküte ja tarbeveevaru. Alternatiivne küttelahendus oli olemas ainult 8 tegevuskohal (24,2%) ja generaatori olemasolu koos vajalike ühenduste ja kasutusjuhenditega oli tagatud vaid 6 tegevuskohas (18,2%). Sama madal, 18,2%, oli ka generaatori funktsionaalsuse alamkategooria keskmine tulemus, mis viitab sellele, et olemasolevate generaatorite mitmekülgne kasutamine ei ole laialdaselt võimalik. Kütusevaru ladustamise võimekus oli piirkonnas äärmiselt madal, keskmiselt 4,5%, vaid kahel tegevuskohal oli ladustamise võimekus ja neist ühel vähemalt 1000 liitrit. Kütuse- või küttevaru vähemalt 24 tunniks oli tagatud ainult kolmes tegevuskohas (4,5%). Veevarustuse alternatiiv oli olemas kuuel tegevuskohal (18,2%) ning tarbeveevaru vähemalt 24 tunniks oli tagatud vaid kahel tegevuskohal (3%). Kanalisatsiooni alternatiiv oli olemas ainult ühel tegevuskohal (3%). Kuigi kanalisatsiooni katkemise korral juhised toimimiseks olid olemas 27 tegevuskohal (81,8%), oli kanalisatsiooni ajaline vastupidavus katkemise korral vaid 12,1% – see tähendab, et kuus tegevuskohta suudab tagada toimivuse vähemalt 24 tunniks ja kaks neist vähemalt üheks nädalaks. Andmeside alternatiiv oli olemas vaid ühes tegevuskohas (3%). Ventilatsiooni toimimine oli tagatud kõikides tegevuskohtades (100%).

Ligipääsetavuse kategooria keskmine tulemus oli 15,2%, mis näitab, et 27 tegevuskohal puudub täielikult võimekus teede läbitavuse ja ligipääsetavuse tagamiseks ning ka lepingulised partnerid, kes seda teeksid.

Kriisivalmiduse kategooria keskmine skoor oli 32,5%, peamised puudused on asenduspindade olemasolus tegevuskohtadel ning kaasatus KOVi kriisiplaani. Personali asendusplaan ja alternatiiv oli olemas vaid kahel tegevuskohal (6,1%). Kriisiplaan oli olemas 29 tegevuskohal (87,9%) ning evakuatsioonijuhised 28 tegevuskohal (84,8%). Ajutine asenduspind oli olemas kolmes tegevuskohas (4,5%), kuid need ei vastanud teenuse osutamise tavapärastele nõuetele. Teenuse jätkamine uues asukohas ja klientide identifitseerimise plaan oli olemas vaid ühes tegevuskohas (3%). Koostöö KOVi kriisiplaani vaatest oli samuti väga piiratud — vaid üks tegevuskoht oli kriisiplaani koostamisse kaasatud ja üks oli sellest teadlik, mis moodustas 4,5% piirkonna tegevuskohtadest, ülejäänutel puudus igasugune ülevaade ja koostöö.

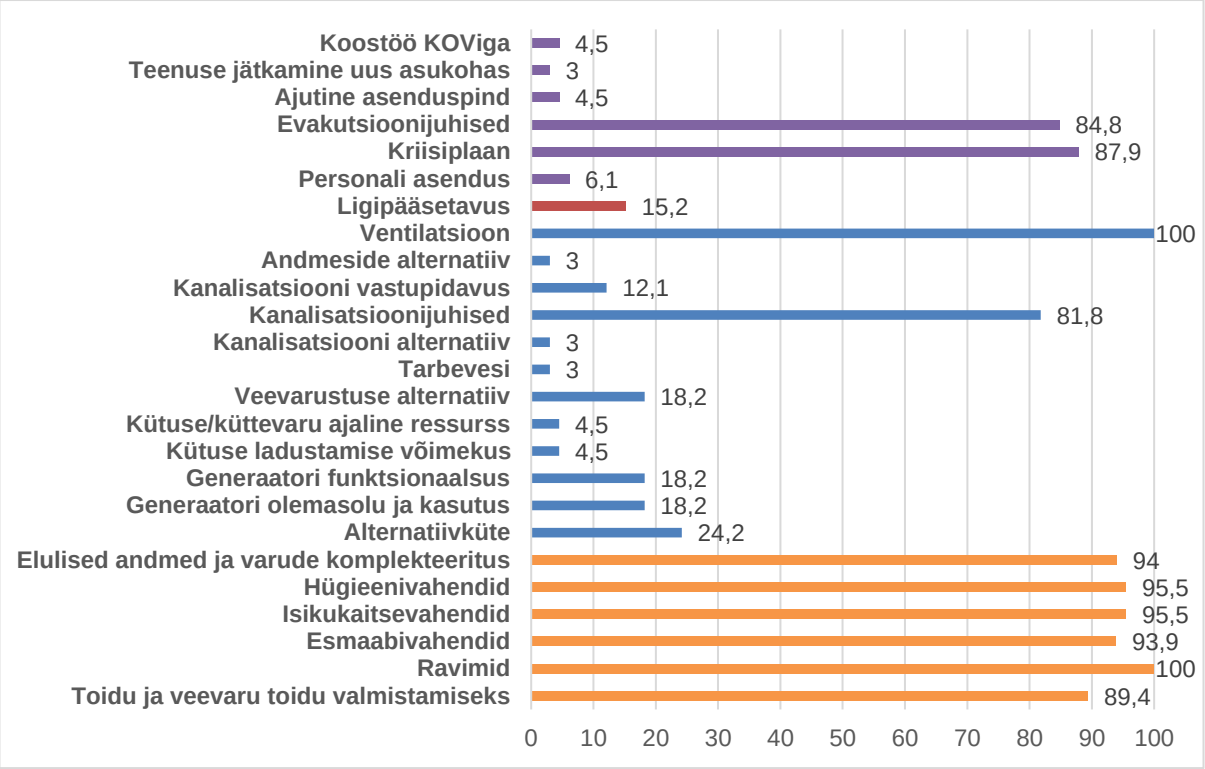

Joonis 23. Lääne-Eesti erihoolekandeteenuse alamkategooriate keskmised tulemused (%)

Lääne-Eesti erihoolekande tegevuskohad on varude tagamise osas väga heal tasemel, kuid praktiline valmisolek kriisiolukorras toimetulekuks on äärmiselt madal. Eriti murettekitavad on puudujäägid elutähtsate teenuste tagamises, kus enamikul tegevuskohtadest puuduvad alternatiivsed energia- ja veevarustuslahendused, kütusevarud, ligipääsetavuse tagamise plaanid ning selged tegevusjuhised teenuse jätkamiseks kriisiolukorras. Kuigi kriisiplaanid ja evakuatsioonijuhised on valdavalt olemas, ei pruugi need kompenseerida puudujääke tehnilises ja logistilises valmisolekus.

8. Piirkondade kokkuvõte

Tulemuste põhjal on varude olemasolu Eestis tervikuna väga kõrgel tasemel. Kõik piirkonnad jäävad ühtlaselt 82–84% vahemikku, mis näitab, et varude tagamine on hästi korraldatud. Kõrgeim tulemus on Lääne-Eestis (84,2%) ning madalaim Ida-Eestis (82,2%), kuid erinevused piirkondade vahel on marginaalsed.

Elutähtsate teenuste toimimise osas on tulemused märksa varieeruvamad. Kõige parem on olukord Lõuna-Eestis (49,5%), mis ületab oluliselt Eesti keskmist (41,4%). Ida-Eesti (38,9%) ja Lääne-Eesti (40,3%) tulemused jäävad keskmisest pisut madalamaks, kuid suurim puudujääk ilmneb Põhja-Eestis, kus näitaja on vaid 29,2%. See osutab piirkondlikele erinevustele kriitiliste teenuste tagamise võimekuses.

Ligipääsetavuse osas on tulemused tasakaalukamad, kuid erinevused siiski märgatavad. Kõige paremini on ligipääsetavus tagatud Lõuna-Eestis (56,8%), mis ületab selgelt Eesti keskmist (50,7%). Ida-Eestis (51,8%) ja Põhja-Eestis (45,3%) jäävad tulemused keskmise lähedale, samas kui Lääne-Eestis (44,2%) on näitaja kõige madalam.

Kriisivalmiduse puhul kerkib samuti esile Lõuna-Eesti (53,7%), mis ületab oluliselt Eesti keskmist (46%) ning mille tulemus on teistest piirkondadest silmatorkavalt kõrgem. Ida-Eesti (48,2%) jääb

küll keskmisest kõrgemale, kuid Põhja-Eestis (39,4%) ja Lääne-Eestis (36,7%) on kriisivalmiduse tase märksa madalam.

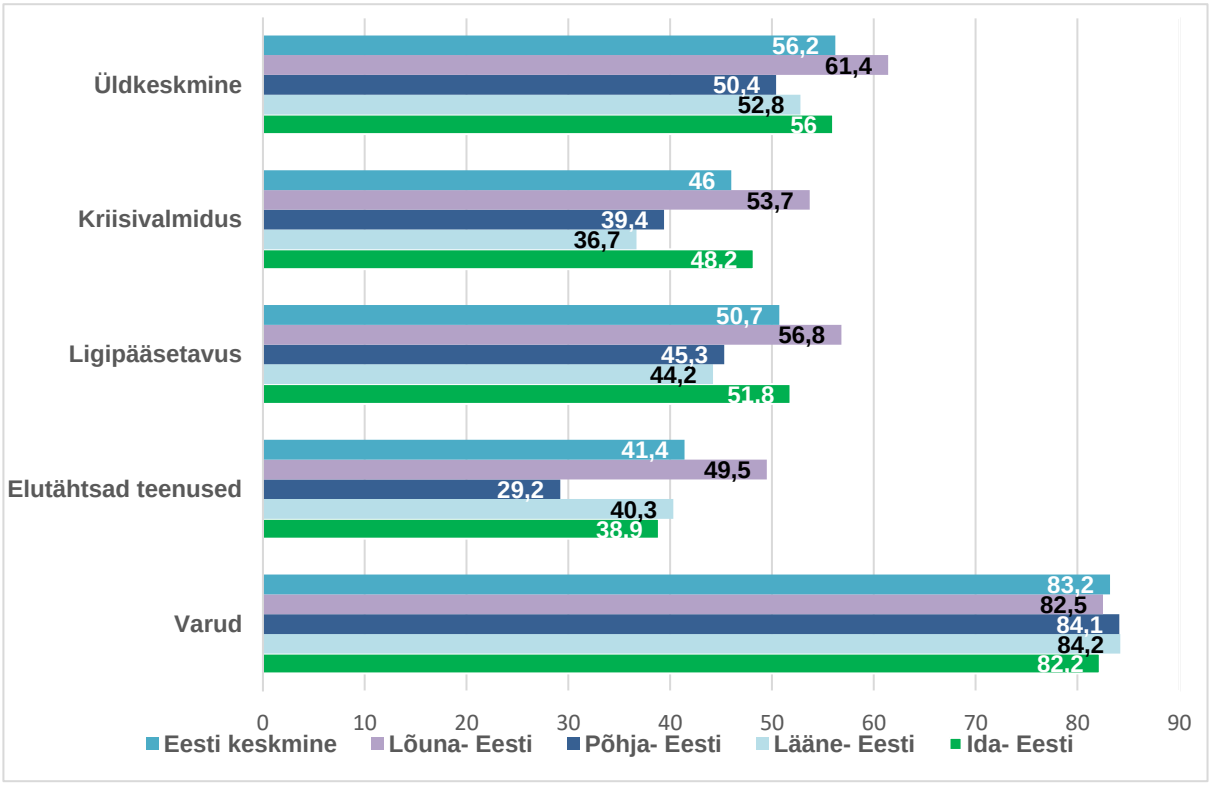

Joonis 24. Kategooriate keskmised piirkondade ja Eesti keskmise lõikes (%)

Üldkeskmiste põhjal on kõige paremini valmistunud Lõuna-Eesti (61,4%), mis paistab silma nii elutähtsate teenuste, ligipääsetavuse kui ka kriisivalmiduse näitajatega. Ida-Eesti (56,0%) jääb täpselt Eesti keskmisele tasemele, samas kui Lääne-Eesti (52,8%) ja Põhja-Eesti (50,4%) jäävad selgelt üldisele keskmisele alla. See viitab, et kuigi varude tase on kõikjal sarnane, mõjutavad kriisidega toimetuleku terviklikku võimekust eelkõige erinevused elutähtsate teenuste ja kriisivalmiduse korraldamisel.

9. Kokkuvõte

Ülevaatest selgus, et varudega kaetus on ühtlaselt tugev üle kogu Eesti. Varude valdkonnas saab heaks praktikaks pidada seda, kui asutusel on selgelt läbi mõeldud ja põhjendatud, kui pikaks ajaks on varud planeeritud. Eesmärgiks võiks olla, et toidu- ja veevaru söögi valmistamiseks, isikukaitsevahendite, hügieenitarvete ning esmaabivahendite varu oleks tagatud vähemalt seitsmeks päevaks. Mitmed küsitlusele vastanud tegevuskohad tõid esile, et ravimivarude suurus sõltub otseselt tellimise ajast, kuna ravimeid soetatakse kindla perioodilisusega. Seetõttu on soovitatav ravimite tellimist planeerida varakult, et vältida olukorda, kus kriisi hetkel on olemasolev varu liiga väike.

Asutustel on soovituslik läbi mõelda kliendiga seotud kriitiliste andmete teema ning varud koondada asutuses ühte asukohta.

Hea on kui tegevuskohas on läbi mõtestatud ja harjutatud evakuatsioon, samuti et sellesse oleksid kaasatud teenuse saajad nii palju kui võimalik. On asutusi, kellel on kliendiga olulised

seonduvad asjad – nt dokumendid, ravimid jms – komplekteeritud ja asuvad ühes kohas (nn kriisikohver või kriisiämbrid) ning seega kergesti kaasavõetavad kui tegevuskohast on vajalik kiire lahkumine. Tegevuskohtades on näiteid kriisiämbritest, mis sisaldavad 7 päeva toiduvaru ja ravimid on ka 7 päeva kaupa eraldi pakitud ning nendega koos liigub ka raviskeem ja kliendi dokumendid. Selline läbimõtlemine võimaldab inimestel uues asukohas esimestel päevadel toime tulla ning ei pea kohe muretsema, kust saaks ravimeid või süüa. Toiduvarude puhul on oluline, et oleks ka tegevuskohal toiduvaru rotatsioon läbi mõeldud.

Elutähtsate teenuste tagamisel on kriitilise tähtsusega koostöö kohaliku omavalitsuse ja partneritega. Küsitlusest ilmnes, et mitmed tegevuskohad ei olnud teadlikud KOVi kriisiplaanidest ega elutähtsate teenuste korraldamisest nende tõrgete korral, et mõista võimalikku mõju oma teenustele tegevuskohas. Generaatori olemasolu võib tagada asutustele võltsi kindlustunde. Generaator üksinda ei taga alternatiivset toimivat lahendust, vajalik on mõista kui paljusid funktsioone generaator asutuses suudab toetada ning millised on vajalikud ja olemasolevad kütusevarud generaatori toimimiseks. Elutähtsate teenuste vaates on oluline, et toimuks suhtlus asutuse ning elutähtsat teenust korraldava KOVi vahel, mis tagab, et teadvustatakse omavahelist ristsõltuvust ja võimalikke toetusvajadus ja toe tagamise võimalusi.

Oluline on läbi viia regulaarseid õppuseid, kus generaatorit testitakse, kuna õppuste käigus on välja tulnud, et ühendus ei ole sobiv või ei osata generaatorit korrektselt käsitseda. Mitmetel asutustel oli alternatiivküttena puuküte, hea oleks läbi mõelda, kas küttekolded on kontrollitud ja kas on olemas ka taolistele alternatiividele varu, et kütta.

Lisaks elektrivarustuse ja kütte kindlustamisele on oluline veevarustuse jätkusuutlikkus. Asutused on praktiliste näidetena toonud, et on endale teadvustanud Päästeametikaardistatud veeallikaid, mida on veekatkestuste puhul võimalik kasutada. Samas on oluline silmas pidada, et antud allikate veekvaliteeti ei ole kontrollitud. Antud alternatiivi puhul on oluline korraldada vee transport asutusse.

Oluliseks kitsaskohaks osutus küsitluses ka andmeside alternatiivi puudumine. Kui tekib olukord, kus levi ja andmeside katkeb, on soovituslik tegevuskoha põhiselt läbi mõtestada plaan, kuidas sellises olukorras toimida. Hea praktikana võiks olla kokku lepitud kindel koht ja kellaaeg, kus töötajad kogunevad, et jagada omavahel infot ja tagada vajalik töökorraldus.

Ligipääsetavuse osas selgus, et see on parem haja- kui tiheasustuses. Ilmselt on maapiirkonnad pidanud varasemalt juba kogema, et nt lumetormi korral ei pruugi sahk nendeni eelisjärjekorras jõuda ja seega on vajadus endal välja mõelda, kuidas ligipääsetavus tagada. Selleks võivad olla kogukonnasisesed kokkulepped, näiteks kui mõnel talul on olemas vastav tehnika, siis saab sellega ka hoolekandeasutuse tee lahti lükata. Kui tiheasutuses pakutakse näiteks asendushooldusteenust koertermajas, mis on raskesti ligipääsetav nii kiirabiautodele kui ka päästesõidukitele, võibki ligipääsetavus osutuda keerulisemaks.

Kriisivalmiduse heaks praktikaks on kindlasti see, kui tegevuskohal on oma vajadustest ja võimalustest lähtuv kriisiplaan olemas, nagu oli 314 tegevuskohal 442st. See tähendab, et paljud asutused on enda jaoks selgeks teinud, mis on nende riskid ja sellest tulenevalt ka tegevused, kui ollakse vastakuti teenuse häiretega. Väga hea praktika on mingis mahus kriisiplaani tegevusi läbi mängida. Oma kriisiplaani koostamisel ja õppuse korraldamisel võib konsulteerida Päästeameti ja Sotsiaalkindlustusametiga.

Viited

Elanikkonnakaitse raamdokument. (2024). Riigikantselei, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium. https://kriis.ee/sites/default/files/documents/2024-02/Elanikkonnakaitse%20raamdokument.pdf

Muld, M. (2023). Reostunud vee probleem Saaremaal on seni arvatust laiem. *ERR*. https://www.err.ee/1609099142/reostunud-vee-probleem-saaremaal-on-seni-arvatust-laiem

Rudi, H. (2023). Ravimite tarneraskused suurenesid sel aastal veelgi. *ERR*. https://www.err.ee/1609205050/ravimite-tarneraskused-suurenesid-sel-aastal-veelgi

Saluorg, J. (2025). Tartu ümbruse joogivee fekaalireostuse põhjus pole endiselt teada. *ERR*. https://www.err.ee/1609686794/tartu-umbruse-joogivee-fekaalireostuse-pohjus-pole-endiselt-teada

Sotsiaalvaldkonna tööjõud, pädevus ja väärtustamine | Tervise Arengu Instituut. (n.d.). https://tai.ee/et/sotsiaaltoo/sotsiaalvaldkonna-toojoud-padevus-ja-vaartustamine